

FOCUS

#13

02 - 2025

DE PENSIOENEN VAN DE BRUSSELE PLAATSELIJKE BESTUREN

BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN
GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

INHOUDSOPGAVE

Inleiding.....	4
1. De pensioenen van de statutaire personeelsleden van de Brusselse gemeenten, OCMW's en politiezones.....	6
2. De manieren van betaling van de pensioenen van de plaatselijke besturen.....	8
3. Gesolidariseerde en niet-gesolidariseerde pensioenen	11
4. De pensioenkosten die daadwerkelijk worden gedragen door de Brusselse plaatselijke besturen.....	15
5. Vijf manieren voor de Brusselse lokale besturen om de pensioenkosten te dekken.....	20
5.1 De aangeslotenen bij het Gesolidariseerde pensioenfonds, gedekt door zowel een pensioenverzekering als door een bijdrageverzekering	20
5.2 Aangeslotenen bij het Gesolidariseerde pensioenfonds gedekt door een pensioenverzekering voor hun niet-gesolidariseerde pensioenen.....	21
5.3 Aangeslotenen bij het Gesolidariseerde pensioenfonds zonder enige verzekering	22
5.4 Niet bij het Gesolidariseerde pensioenfonds aangeslotenen met pensioenverzekering.....	23
5.5 Het OCMW dat niet is aangesloten bij het Gesolidariseerde pensioenfonds en niet gedekt wordt door verzekeringen.....	23
6. De volgende uitdagingen: de ontvangsten van het Gesolidariseerde pensioenfonds.....	24
6.1 Dubbele maandelijkse termijn: het voorbeeld van de Brusselse gemeenten.....	25
6.2 Vermindering dankzij de pensioenverzekering voor de contractuelen.....	26
7. Recente wijzigingen in de pensioenwetgeving voor de plaatselijke besturen	27
7.1 Wet van 18 mei 2022 - tot wijziging van hoofdstuk 7 van titel 2 van de wet van 24 oktober 2011	27
7.2 Wet van 25 april 2024 houdende de hervorming van de pensioenen	27
7.3 Koninklijke besluiten	29
Conclusies.....	31
Bibliografie	34
Bijlagen.....	36

Inleiding

INLEIDING

De directie Lokale Financiën wijdde in 2020 al een eerste nota aan de pensioenen van de Brusselse plaatselijke besturen, zie [Focus nr. 6 - De pensioenen van de Brusselse plaatselijke besturen](#). In deze nieuwe nota komen we niet terug op de historiek van de invoering van het Gesolidariseerde pensioenfonds (GPF), waarvoor we verwijzen naar de eerste nota, maar we proberen alle ontwikkelingen van de voorbije vier jaar te bekijken met betrekking tot de ontwikkeling van de pensioenuitgaven van de voornaamste Brusselse administraties, gemeenten, OCMW's en politiezones, en de maatregelen die zij genomen hebben om de pensioenen te kunnen betalen, alsook de belangrijkste wetgevende acties die een grote invloed hebben op hun pensioenbudgetten.

De basiselementen zullen echter worden hernomen voor een goed begrip van de tekst, te beginnen met de pensioenbetalingssystemen, inclusief uiteraard het Gesolidariseerde pensioenfonds.

Pensioenen van gemeenten, OCMW's en politiezones

1. De pensioenen van de statutaire personeelsleden van de Brusselse gemeenten, OCMW's en politiezones

De pensioenlasten van de plaatselijke besturen zijn die van de gepensioneerde statutaire personeelsleden en eventuele overlevingspensioenen bij het overlijden van de gepensioneerde.

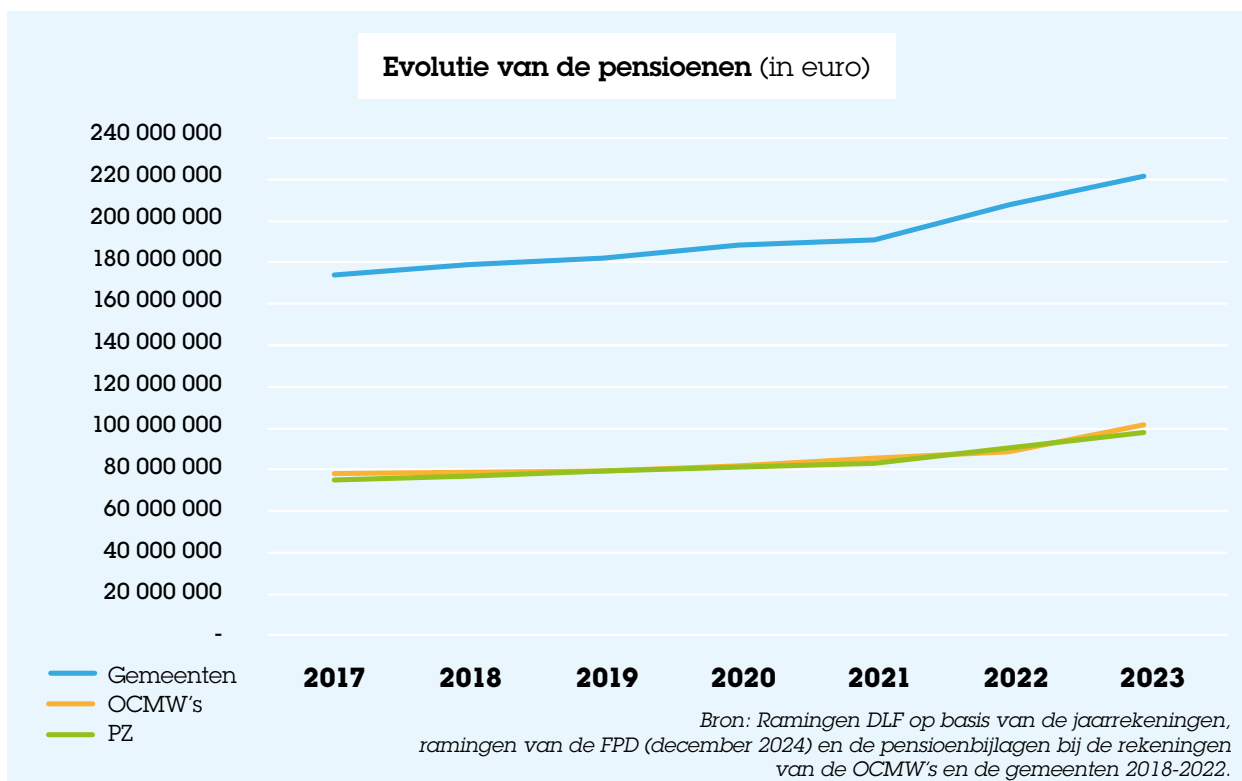
Het zijn de plaatselijke besturen zelf die verantwoordelijk zijn voor de financiering van de pensioenen van de statutaire personeelsleden, wat een deel van de budgetten van de plaatselijke besturen opsloort.

De belangrijkste budgetten zijn die van de gemeenten, waarvan de gewone uitgaven (alle uitgaven die geen investeringen zijn) zonder het gesubsidieerde onderwijs in 2023 drie miljard euro bereikten, gevolgd door de OCMW's (1,6 miljard euro) en de politiezones (700 miljoen euro).

Hoe zwaar wegen de pensioenkosten van de plaatselijke besturen op hun budgetten? Eerst moet **een onderscheid worden gemaakt tussen de werkelijke pensioenuitgaven, d.w.z. wat betaald wordt aan de rechthebbenden, en de pensioenuitgaven die daadwerkelijk worden gedragen door de budgetten van de gemeenten, de OCMW's en de politiezones.**

Aangezien dit onderscheid fundamenteel is, zullen we in de rest van dit document gewoon verwijzen naar «pensioenen» voor bedragen verschuldigd aan begunstigen enerzijds en «pensioenkosten» (van lokale overheden) anderzijds, aangezien de twee bedragen niet noodzakelijkerwijs samenvallen.

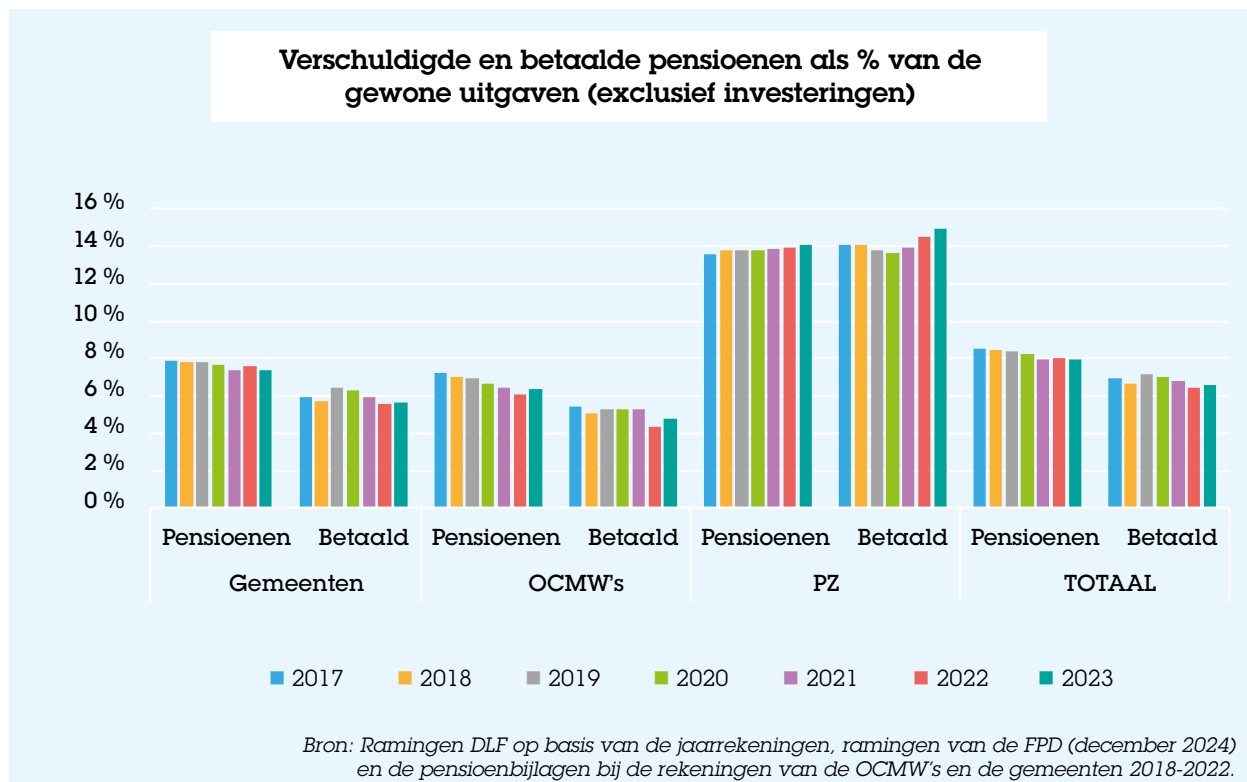
Momenteel kan de totale pensioenen van de gemeenten, de OCMW's en de politiezones geraamd worden op **400 miljoen euro**, waarvan meer dan de helft door de gemeenten wordt gedragen.

Het ritme van de gemiddelde groei van de pensioenen van de gemeenten, de OCMW's en de politiezones bedroeg tussen 2018 en 2023 ongeveer 4,31%, met twee aanzienlijke stijgingen in 2022 en 2023 naar aanleiding van de talrijke indexeringen in die jaren.

De pensioenuitgaven van de politiezones vertegenwoordigen in 2023 14% van de lopende uitgaven (personeel, werking, overdrachten en schulden), maar het bedrag dat daadwerkelijk wordt betaald door de politiezones ligt hoger en vertegenwoordigt volgens onze ramingen in 2023 ongeveer 15% van de gewone uitgaven. De politiezones betalen immers meer dan 100% van hun pensioenen (107% in 2023) vanwege het berekeningsmechanisme van de bijdragen die moeten worden betaald aan het Gesolidariseerde pensioenfonds (zie de volgende paragraaf over de betalingswijzen van de pensioenen).

De gemeenten en OCMW's daarentegen moet hun pensioenen niet volledig zelf betalen (behalve dan het OCMW van Sint-Jans-Molenbeek, zie verder): de daadwerkelijke kosten vertegenwoordigen 5,66% van de gewone uitgaven van de gemeenten, exclusief het onderwijs, en 4,79% van de exploitatiekosten van de OCMW's in 2023.

De gemeenten en OCMW's moeten niet elk jaar 100% van hun pensioenen betalen, want deze besturen dragen bij aan het Gesolidariseerde pensioenfonds en/of aan verzekeraars zoals Axa, Belfius of Ethias.

De politiezones dragen bij aan het GPF, en voor zover wij weten dragen ze niet bij aan privéverzekeraar, maar in hun geval benadeelt de berekeningsmethode voor de bijdragen aan het GPF hen. Die is immers gebaseerd op de loonmassa van de actieve statutairen, die met velen zijn in de politiezones. Aangezien het percentage van de brutoloonmassa dat gebruikt wordt om de bijdragen te betalen hetzelfde is voor alle Belgische plaatselijke besturen, betalen de besturen met meer statutaire personeelsleden uiteindelijk «voor de andere».

De manier waarop de plaatselijke besturen hun pensioenen betalen, leidt tot verschillende oplossingen: de volgende paragraaf verduidelijkt de situatie van de gemeenten, de OCMW's en de politiezones.

2. De manieren van betaling van de pensioenen van de plaatselijke besturen

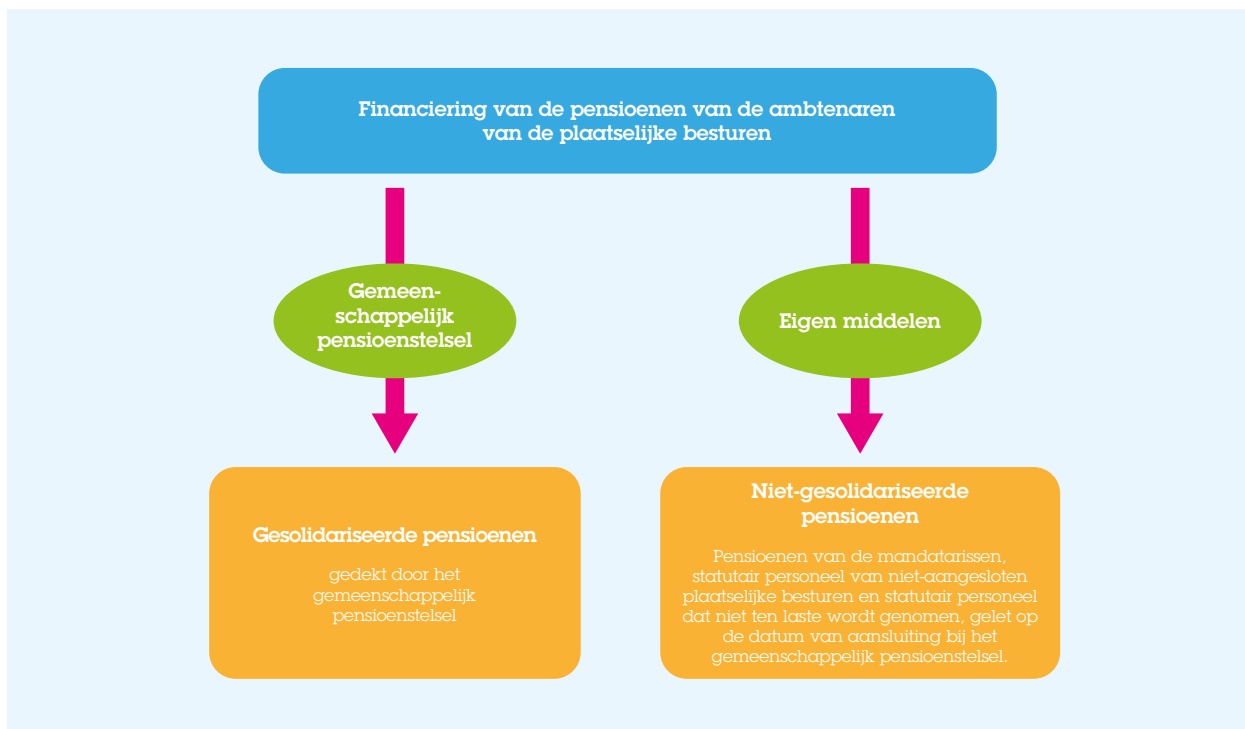
De betaling van de pensioenen van statutaire personeelsleden van de plaatselijke besturen gebeurt niet noodzakelijkerwijs op dezelfde manier, aangezien de situatie van elk bestuur specifiek is met betrekking tot vroeger genomen beslissingen, die het resultaat zijn van verschillende visies naargelang de periode in de geschiedenis en de beleidskeuzes van de beslissingsorganen.

De boomstructuur hieronder vat de verschillende mogelijke scenario's samen.

Op een eerste niveau moet men bij de pensioenkosten van de plaatselijke besturen een onderscheid maken tussen gesolidariseerde kosten, d.w.z. kosten gedekt door het gemeenschappelijke pensioenstelsel, en niet-gesolidariseerde kosten, die de plaatselijke besturen uit hun eigen middelen moeten betalen.

Met «gesolidariseerde pensioenen» worden de pensioenkosten bedoeld die worden gedekt door het gemeenschappelijke pensioenstelsel. Het Gesolidariseerde pensioenfonds (GPF) is het fonds dat (volgens de wet van 24 oktober 2011) de pensioenen moet betalen waarvoor de plaatselijke besturen zijn aangesloten bij het gemeenschappelijke stelsel¹.

De «niet-gesolidariseerde pensioenen» zijn ambtshalve de pensioenen van de mandatarissen en de personeelsleden van plaatselijke besturen die niet aangesloten zijn bij het gemeenschappelijke pensioenstelsel, en van sommige personeelsleden van plaatselijke besturen die later zijn aangesloten bij het gemeenschappelijke stelsel (d.w.z. na 2011, zie onder meer artikel 7 van de wet van 24 oktober 2011).

1 De voorloper van het GPF is de Omslagkas voor gemeentelijke pensioenen, opgericht bij het ministerie van Binnenlandse Zaken via het koninklijk besluit van 26 december 1938.

Een beroep doen op de pensioeninstellingen

De plaatselijke besturen kunnen ervoor kiezen een beroep te doen op een pensioeninstelling, d.w.z. een verzekeringsonderneming of een voorzorginstelling².

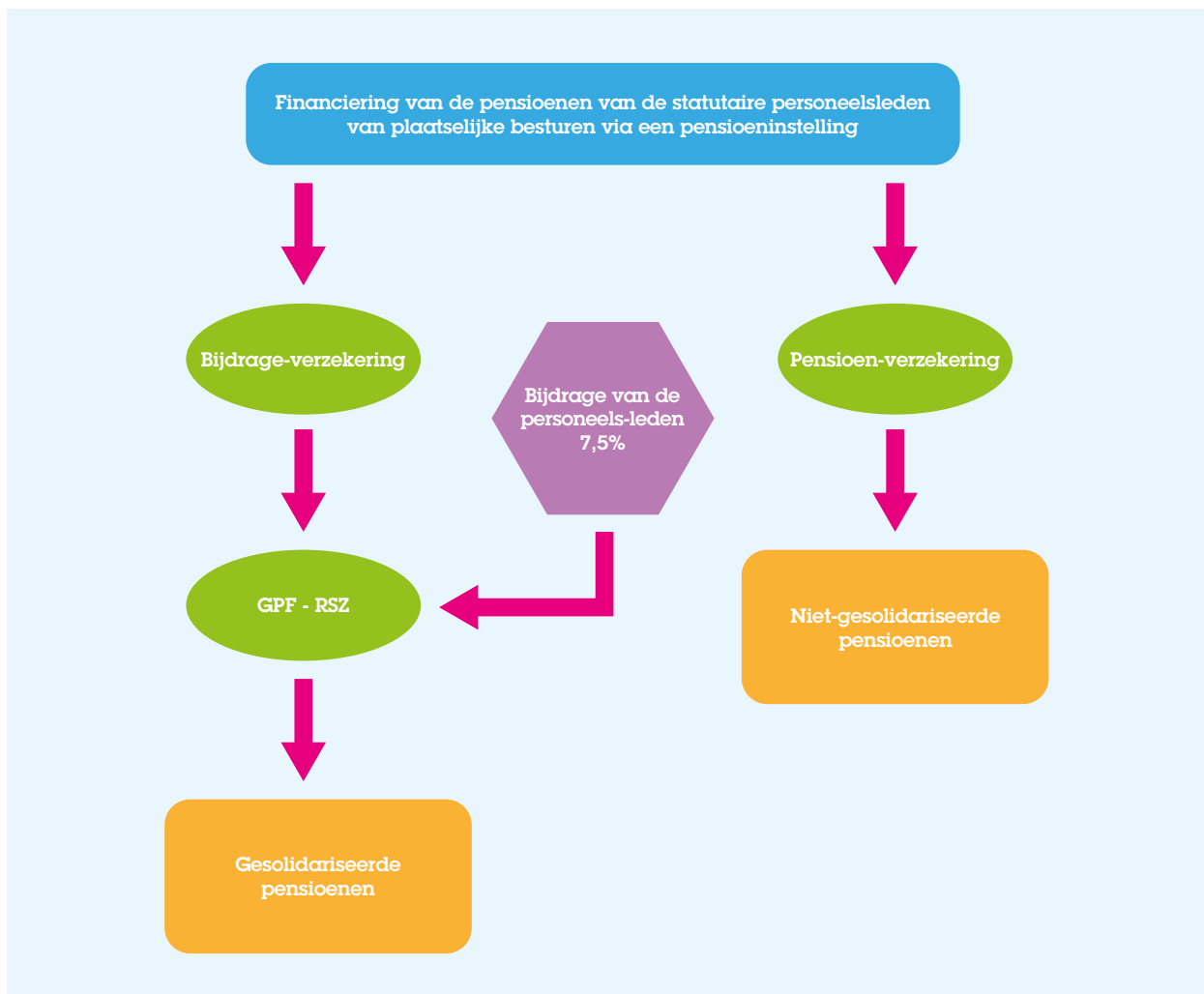
Verzekeringsinstellingen zoals Ethias, Belfius of Axa stellen de plaatselijke besturen voor om alle pensioenen te dekken («pensioenverzekering») als die volledig ten laste zijn van de plaatselijke besturen, of om de bijdragen te dekken die de plaatselijke besturen uitsluitend aan het gemeenschappelijke stelsel moeten betalen («bijdrageverzekering»).

Hoewel het voordeel van een fonds dat beheerd wordt door een verzekeringsinstelling is dat het winstgevend kan zijn, is er een risico op nadeel als diezelfde verzekeringsinstelling verlies maakt of, erger nog, failliet gaat. De Federale Pensioendienst dekt de plaatselijke besturen niet in geval van faillissement van de verzekeraar, d.w.z. indien de verzekeraar niet meer betaalt.

Bijdrage van de personeelsleden

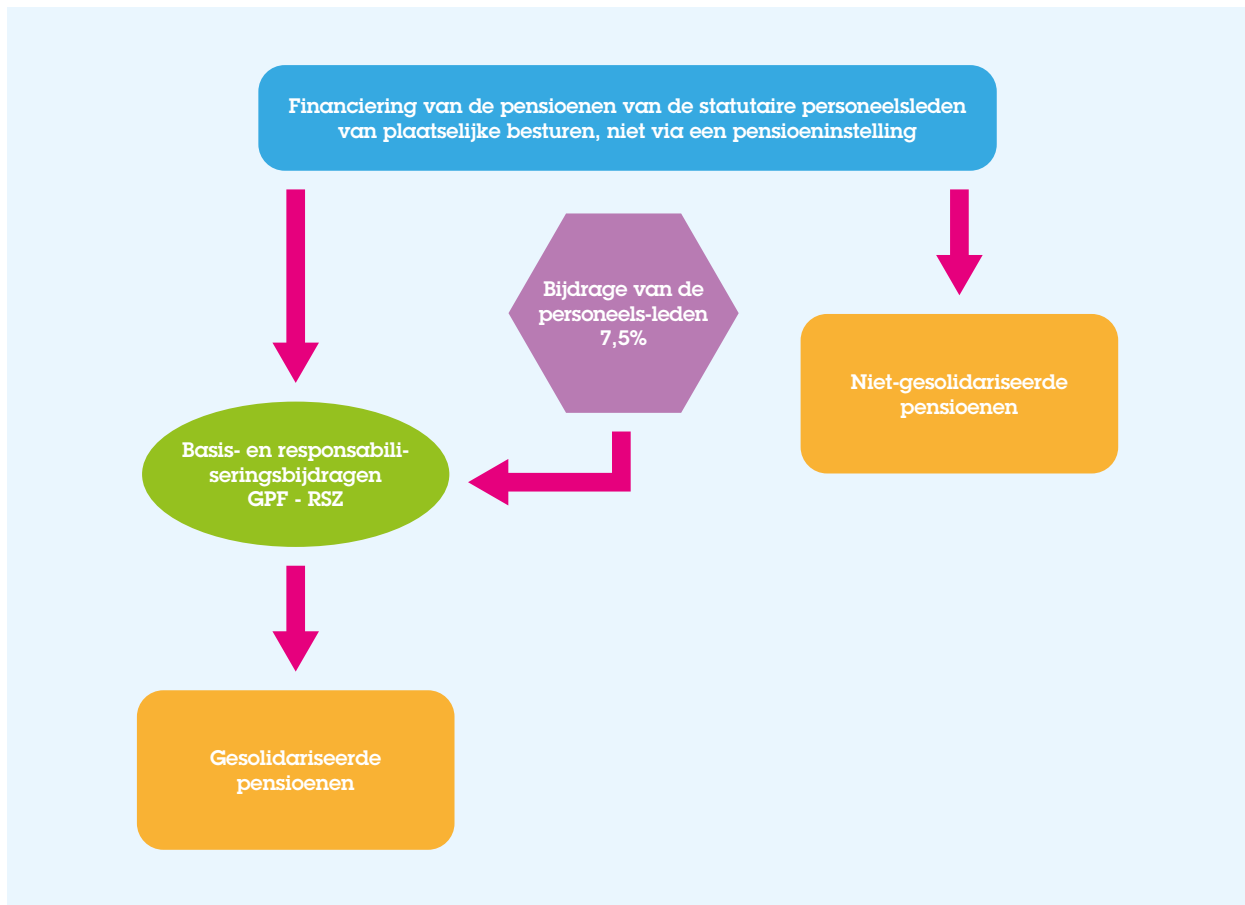
De werknemers (actieve statutaire werknemers) dragen 7,5% bij. Dit percentage maakt deel uit van de basisbijdrage die in 2024 algemeen 45% bedraagt (42% voor enkele «historisch» aangesloten werkgevers³), met een werkgeversbijdrage van 37,5% op de brutoloonmassa van de statutairen.

De vorige grafiek kan dan worden opgesplitst in twee preciezere versies:

² Artikel 11 van de wet van 30 maart 2018 wijzigt artikel 3 van de wet van 24 oktober 2011 en bepaalt dat een «pensioeninstelling» om het even welke instelling is als bedoeld door de wet van 13 maart 2016 (verzekeringsondernemingen) of door wet van 27 oktober 2006 (instellingen voor beroepspensioen).

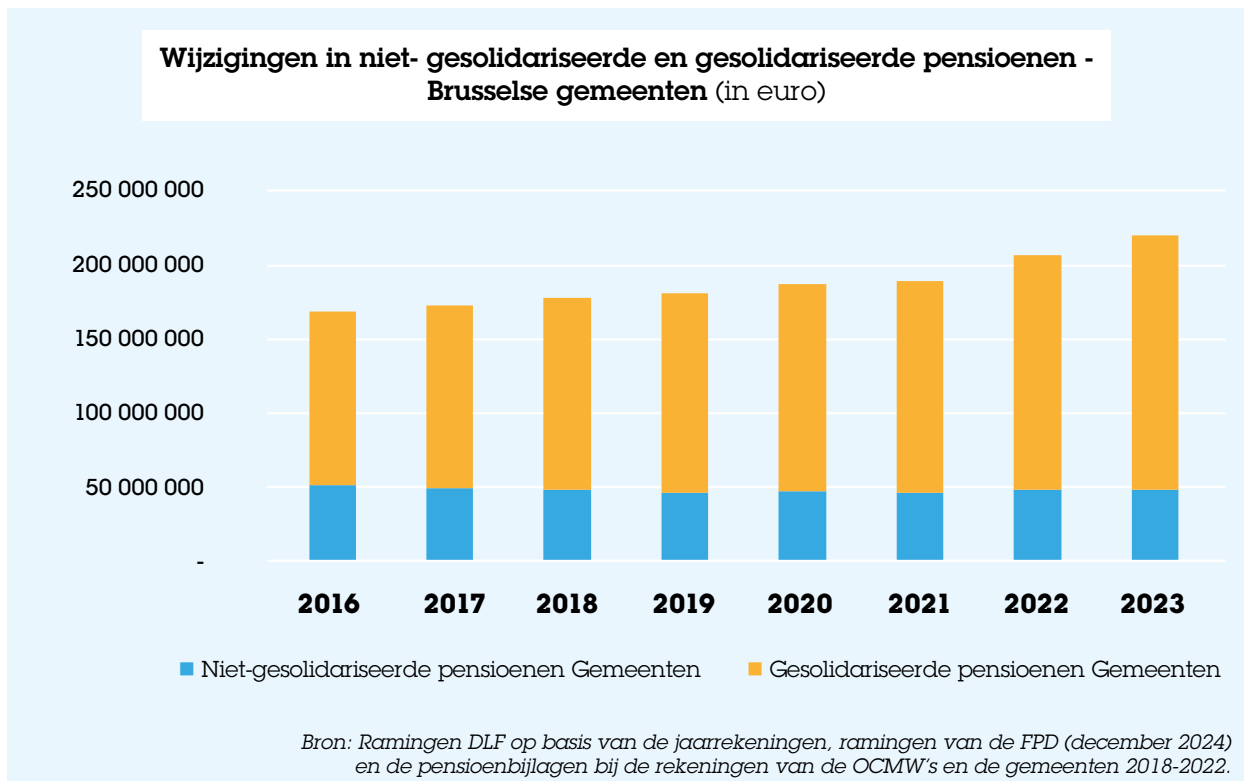
³ Het gaat om werknemers die reeds lang aangesloten zijn, die genieten van de bijgedragen, eerder opgebouwde reserves. In 2026 zullen deze reserves wellicht uitgeput zijn en moeten deze aangeslotenen dan 45% van de basisbijdrage betalen, zoals de anderen.

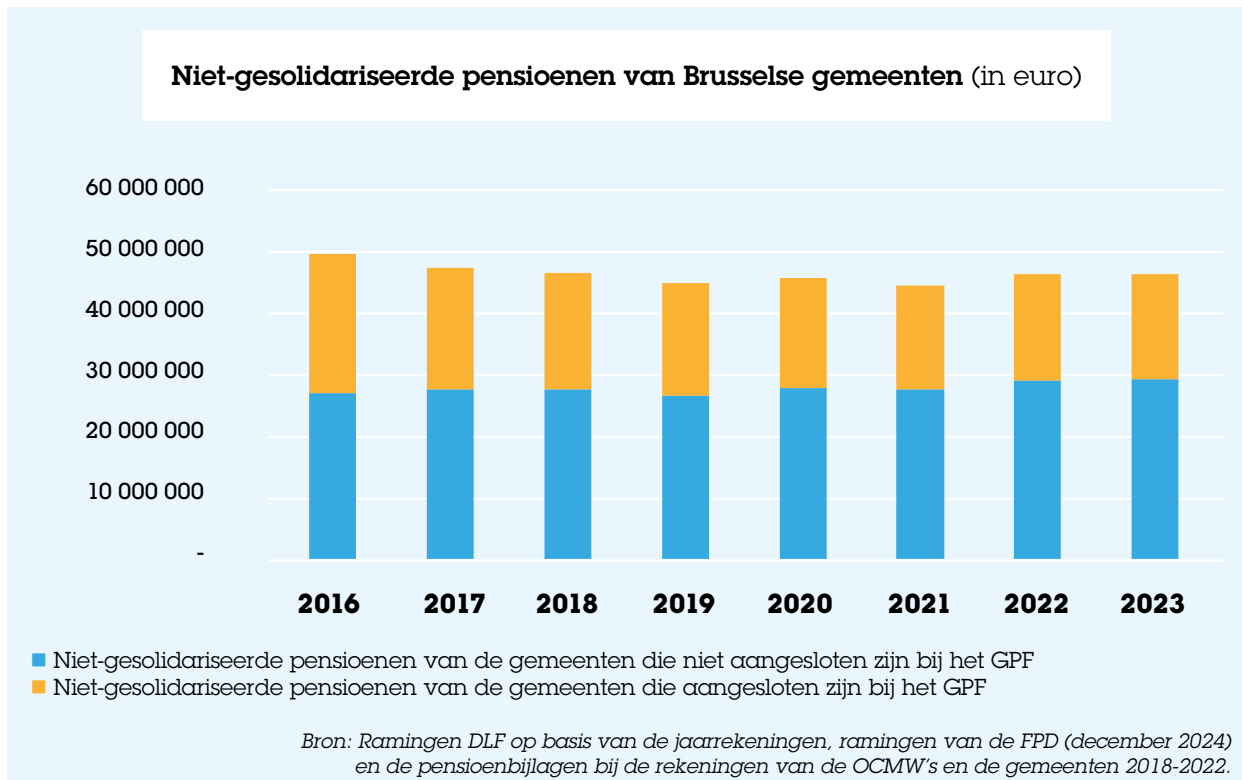
Het schema is vereenvoudigd: zelfs voor de niet-gesolidariseerde pensioenen kan een plaatselijk bestuur aan de Federale Pensioendienst vragen om die te beheren, middels een contract tussen de dienst en het betrokken bestuur, maar dan zal het een beheer buiten het Gesolidariseerde pensioenfonds betreffen.

3. Gesolidariseerde en niet-gesolidariseerde pensioenen

Het aandeel van de niet-gesolidariseerde pensioenen in de totale pensioenlast van de Brusselse gemeenten is gedaald van 42,5% in 2016 tot 27% in 2023. De gesolidariseerde pensioenen zijn tussen 2016 en 2023 met 42,5% gestegen, terwijl de niet-gesolidariseerde pensioenen met 6,8% gedaald zijn.

De pensioenen van de gemeenten die niet aangesloten zijn bij het GPF hebben een uiteenlopende evolutie gekend, ongetwijfeld overeenkomstig hun vroegere benoemingsbeleid. De pensioenlast van de gemeenten die niet zijn aangesloten bij het GPF maakt nu 63% uit van de totale niet-gesolidariseerde pensioenen. Dit aandeel is gestegen in de loop van de tijd, maar vooral wegens de daling van de niet-gesolidariseerde lasten van de gemeenten die aangesloten zijn bij het GPF.

Er dient te worden beklemtoond dat de gegevens over de **niet-aangesloten pensioenen** gebaseerd zijn op twee bronnen: de bijlagen bij de rekeningen 2018-2022 en de extractie van de gegevens van de geconsigneerde rekeningen in de economische codes die de bedragen hadden moeten bevatten van de pensioenen die de plaatselijke besturen rechtstreeks aan de gepensioneerden hebben betaald (eventueel via een verzekeraar zoals Ethias, Belfius of Axa). Beide bronnen werden vergeleken en stemmen overeen. Gelet op een zekere samenhang tussen de bedragen van jaar tot jaar kunnen we er dus van uitgaan dat de gegevens van de directie Lokale Financiën over de pensioenen van de niet-aangesloten gemeenten een vrij correct beeld geven van de evolutie van deze pensioenen.

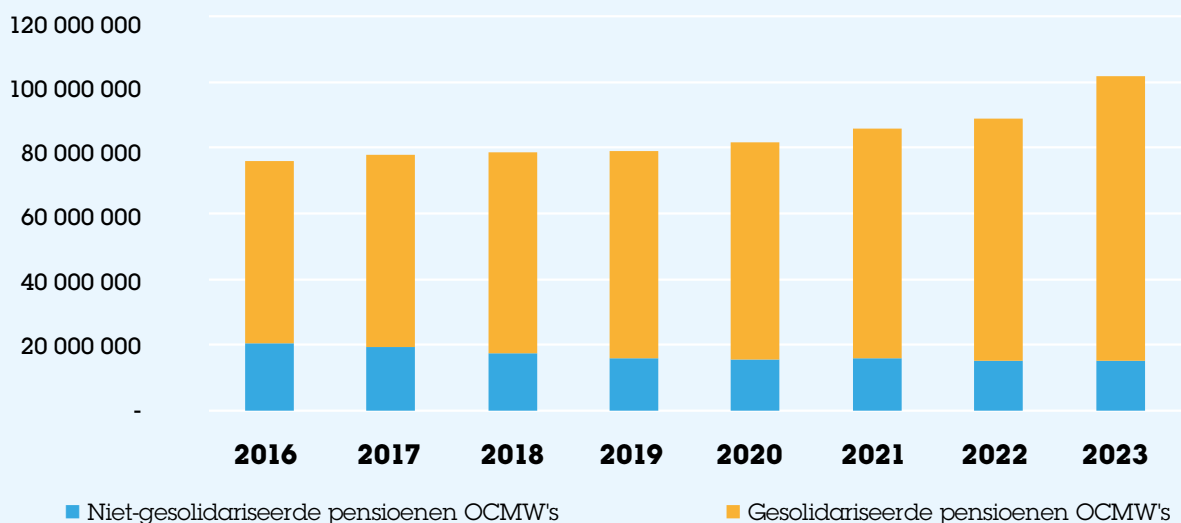
Overzicht van de evolutie van de pensioenen van de Brusselse gemeenten 2016-2023

Gemeenten	Evolutie 2016-2023
Niet-gesolidariseerde pensioenen van de gemeenten die aangesloten zijn bij het GPF	-25,00 %
Gesolidariseerde pensioenen van de gemeenten, inclusief die van het OCMW van SJTN	46,66 %
Pensioenen van de drie niet-aangesloten gemeenten	Schaarbeek: -1,23 %
	Sint-Gillis: + 0,61 %
	Sint-Pieters-Woluwe: + 41,03 %
Aandeel van de niet-gesolidariseerde pensioenen in het pensioentotaal	2016: 42,46 % 2023: 27,10 %

De gegevens over de **aangesloten pensioenen** berusten eveneens op twee bronnen: de pensioenbijlagen en de gegevens verstrekt door de Federale pensioendienst⁴. De aangesloten pensioenen vertonen een bijzonderheid: drie OCMW's op de zestien bij het GPF aangesloten gemeenten hebben een gegroepeerde aansluiting met hun gemeente. Terwijl Evere en Koekelberg cijfers verstrekken voor het OCMW alleen, geeft het OCMW van Sint-Joost-ten-Node dezelfde groepsraming als die van de Federale Pensioendienst. **De cijfers van de aangesloten pensioenen van de Brusselse OCMW's omvatten dus niet die van het OCMW van Sint-Joost-ten-Node, die vervat blijven in de gesolidariseerde pensioenen van de gemeente.**

De pensioenen van de OCMW's vertonen dezelfde trends als die van de gemeenten, maar zijn meer uitgesproken: de niet-gesolidariseerde pensioenen zijn sterker gedaald, en de gesolidariseerde pensioenen zijn ook sterker gestegen.

Wijzigingen in niet- gesolidariseerde en gesolidariseerde pensioenen - Brusselse OCMW's (in euro)

Bron: Ramingen DLF op basis van de jaarrekeningen, ramingen van de FPD (december 2024) en de pensioenbijlagen bij de rekeningen van de OCMW's en de gemeenten 2018-2022.

4 Laatste bijwerking 27 november 2024.

De niet-gesolidariseerde pensioenen van de niet bij het GPF aangesloten OCMW's (Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Gillis en Sint-Pieters-Woluwe) zijn tussen 2016 en 2023 gematigd gestegen met 19%, maar met grote verschillen tussen het ene OCMW en het andere, net als bij de gemeenten, terwijl de niet-gesolidariseerde pensioenen van de bij het GPF aangesloten OCMW's met 42% zijn gedaald.

Overzicht van de evolutie van de pensioenen van de Brusselse OCMW's 2016-2023

OCMW's	Evolutie 2016-2023
Niet-gesolidariseerde pensioenen van de OCMW's die aangesloten zijn bij het GPF	-42,02%
Gesolidariseerde pensioenen zonder Sint-Joost-ten-Node	56,29%
Pensioenen van de drie niet-aangesloten OCMW's	Sint-Jans-Molenbeek: +41,08 % Sint-Gillis: +2,74 % Sint-Pieters-Woluwe: -3,14 %
Aandeel van de niet-gesolidariseerde pensioenen in het pensioentotaal	2016: 37,11 % 2023: 17,45 %

De daling van de niet-gesolidariseerde pensioenen van de aangesloten gemeenten en OCMW's kan verschillende oorzaken hebben.

Vooreerst moet worden beklemtoond dat de trend niet dezelfde is voor elke entiteit: verschillende gemeenten en OCMW's zien hun niet-gesolidariseerde pensioenen stijgen.

Bovendien hebben deze pensioenen voor een deel betrekking op de pensioenen van de mandatarissen voor wie de bepalingen in de loop der tijd zijn veranderd. Volgens een analyse van de Union des Villes et Communes Wallonnes⁵ heeft de wet van 28 december 2011 de toekenningsvoorwaarden voor vervroegd pensioen aangescherpt en sinds 1 januari 2013 een informatie-uitwisseling opgelegd tussen de pensioeninstellingen en de lokale instellingen om te bepalen of aan de loopbaanvoorwaarden is voldaan.

Bovendien zijn de bepalingen van titel 8 van de programmawet van 28 juni 2013 - Regeling van de cumulatie van pensioenen van de overheidssector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen - van toepassing op de plaatselijke pensioenen: het pensioen van een oud-mandataris zou dus moeten kunnen worden verlaagd als het plafond van de toegelaten activiteit door de betrokkene overschreden wordt.

Een ander deel van de niet-gesolidariseerde pensioenen van de aangesloten gemeenten en OCMW's betreft de pensioenen die niet worden gedekt door het GPF: de wet van 6 augustus 1993 (opgeheven door de wet van 24 oktober 2011) bepaalde reeds dat enkel pensioenen die ingingen op de aansluitingsdatum gedekt waren, evenals een deel van de reeds lopende pensioenen. De wet van 24 oktober 2011 heeft ook beperkingen opgelegd aan de pensioenen van nieuwe aangeslotenen. In ieder geval, als we kijken op welke datum de meeste gemeenten aangesloten zijn, kunnen we vaststellen dat dit na 1993 was. Het is dan ook logisch dat er nu een einde komt aan de enkele nog niet door het GPF gedekte pensioenen.

De pensioenen ten laste van de politiezones zijn vrijwel volledig gesolidariseerd: volgens de boekhoudingen van de politiezones bedragen de codes voor de aandelen in de omslagkas voor de gemeentelijke pensioenen van het personeel en de pensioenen die rechtstreeks ten laste zijn in het totaal minder dan 10.000 euro, behalve voor de PZ 5343 - Montgomery, die in 2022 en 2023 respectievelijk 13.691 euro en 15.578 euro ingeschreven heeft in de boekhouding.

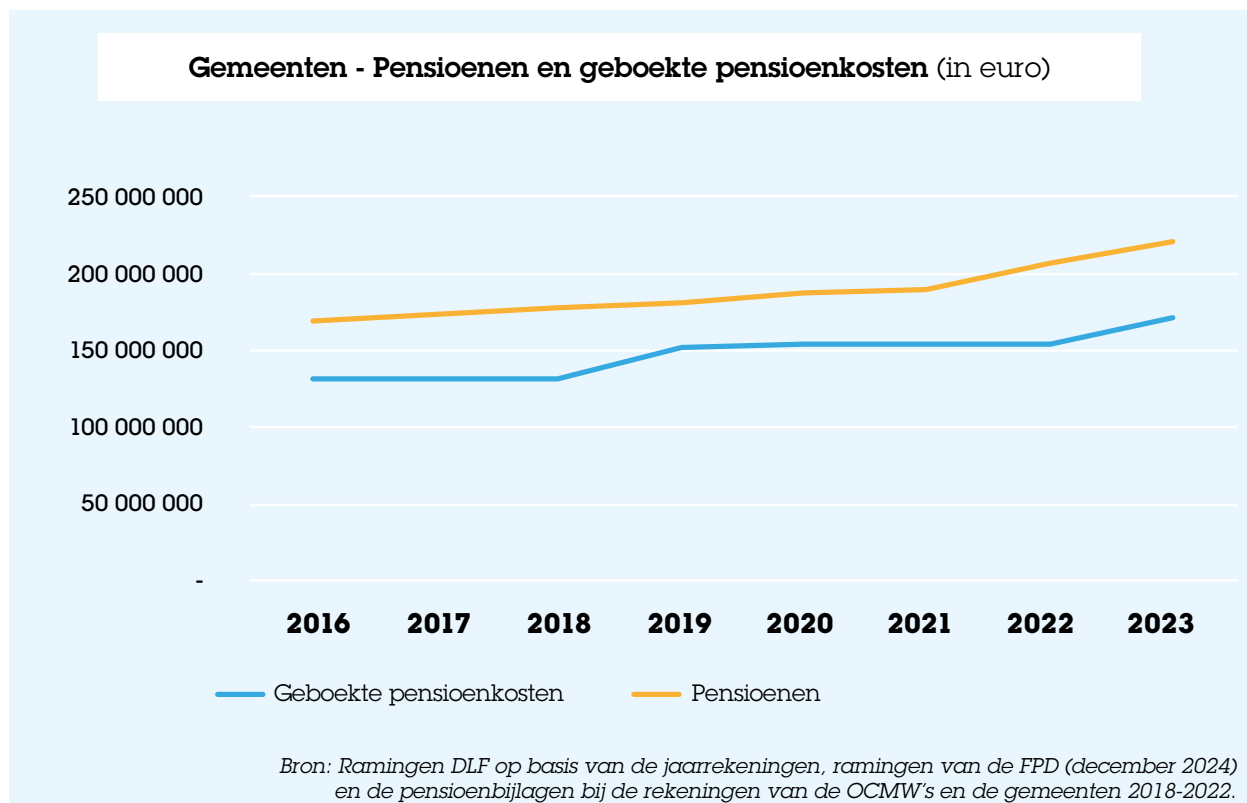
⁵ Het pensioen van burgemeesters en schepenen, door L. Mendola - <https://www.uvcw.be/mandataires/focus/art-2425>, online geplaatst op 3 maart 2008 - Laatste update op 1 november 2023

4. De pensioenkosten die daadwerkelijk worden gedragen door de Brusselse plaatselijke besturen

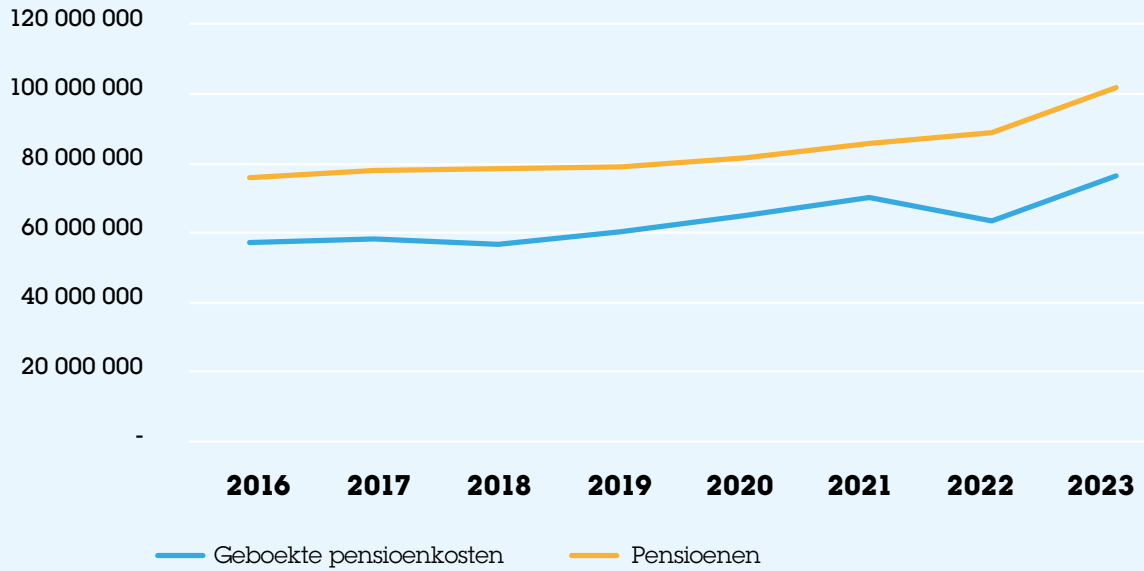
Zoals geanalyseerd in de paragraaf met betrekking tot de betalingswijzen van de pensioenen van de plaatselijke besturen (hierboven), komen de pensioenen niet noodzakelijk overeen met wat de gemeenten, OCMW's en politiezones elk jaar betalen. Dit is het principe van de «gemeenschappelijke pot» van het Gesolidariseerde pensioenfonds, maar ook van privéverzekeraars die ervoor zorgen dat de gelden die de gemeenten overschrijven opbrengen.

In het beste geval betalen de plaatselijke besturen minder dan hun pensioenen, waarbij het GPF een deel van de gesolidariseerde pensioenen dekt en de verzekeraars, dankzij de rentabiliteit van hun beleggingen, kunnen betalen wat rest van het door het GPF gevraagde aandeel en/of wat nog moet worden betaald van de niet-gesolidariseerde pensioenen die rechtstreeks ten laste zijn. Maar het GPF-principe betekent dat sommige besturen meer betalen dan hun pensioenen, zoals het geval is met de Brusselse politiezones.

Zie hierboven de curves met betrekking tot de pensioenen voor elk van de drie categorieën plaatselijke besturen die in deze nota worden behandeld, en de door hen reëel gedragen kosten.

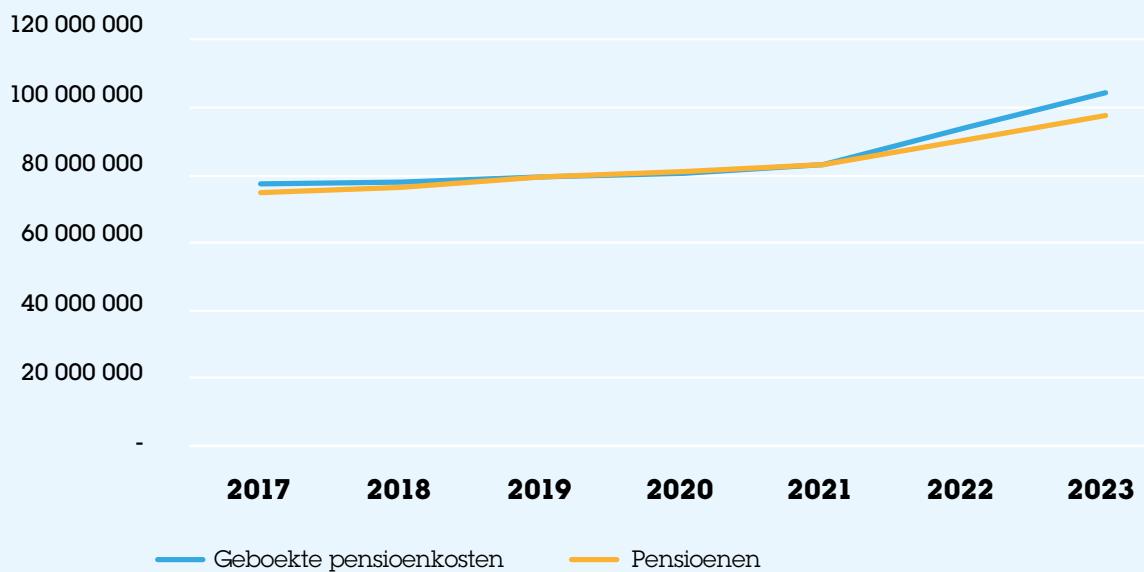

OCMW's - Pensioenen en geboekte pensioenkosten (in euro)

Bron: Ramingen DLF op basis van de jaarrekeningen, ramingen van de FPD (december 2024) en de pensioenbijlagen bij de rekeningen van de OCMW's en de gemeenten 2018-2022.

Politiezones - Pensioenen en geboekte pensioenkosten (in euro)

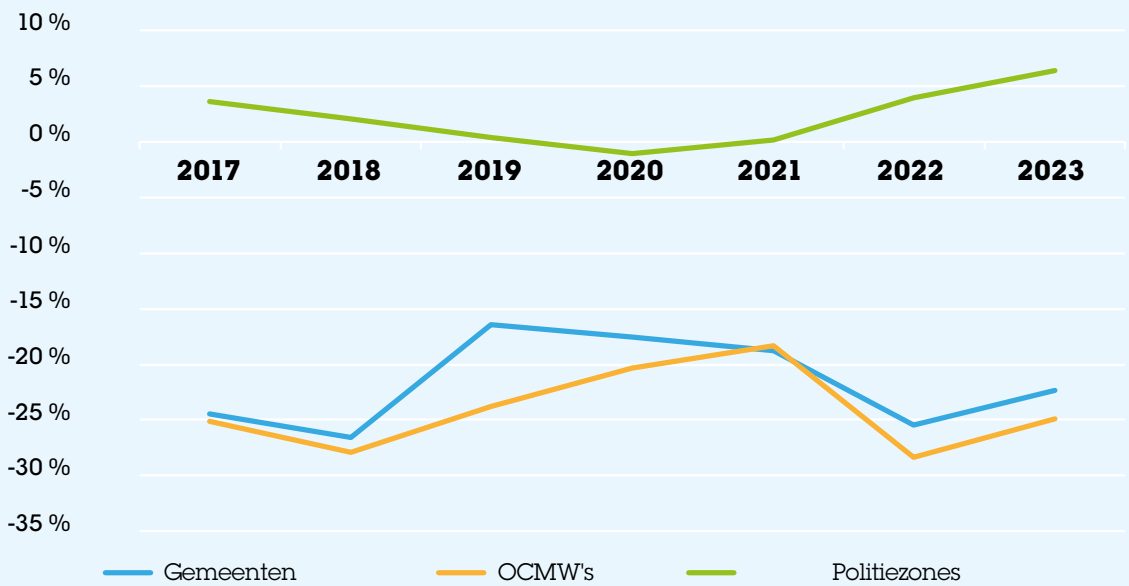

Bron: Ramingen DLF op basis van de jaarrekeningen, ramingen van de FPD (december 2024) en de pensioenbijlagen bij de rekeningen van de OCMW's en de gemeenten 2018-2022.

Alle gemeenten samen betalen uiteindelijk, afhankelijk van jaar tot jaar, tussen 17% en 27% van hun werkelijke pensioenen minder, dankzij de fondsen die werden opgebouwd bij de verzekeraars en/of de dekking door het Gesolidariseerde pensioenfonds, wat neerkomt op een jaarlijkse «besparing» van 40 tot 50 miljoen. Voor de OCMW's zijn de besparingen iets groter, zo'n 18% tot 28%, of bijna 20 tot 25 miljoen, afhankelijk van jaar tot jaar. De politiezones tot slot betalen volgens hun boekhouding ongeveer 4% meer dan hun pensioenen, d.w.z. 3 tot 4 miljoen meer.

Verskil tussen pensioenkosten en verschuldigde pensioenen vergeleken met de totale verschuldigde pensioenen

Bron: Ramingen DLF op basis van de jaarrekeningen, ramingen van de FPD (december 2024) en de pensioenbijlagen bij de rekeningen van de OCMW's en de gemeenten 2018-2022.

Van alle gemeenten, OCMW's en politiezones wordt slechts één bestuur niet gedekt door het GPF of door een verzekeraar: het OCMW van Sint-Jans-Molenbeek. Zijn pensioenen liepen in 2023 op tot bijna 3 miljoen euro en worden volledig betaald door het OCMW zelf. Alle andere besturen genieten van een dekking door het GPF en/of een verzekeraar, waardoor ze de pensioenkosten waarvoor ze rechtstreeks verantwoordelijk zijn en/of de aandelen die het GPF vraagt, en die over het algemeen lager zijn dat de pensioenen (behalve voor de politiezones), kunnen verzachten.

Hieronder de situatie van de Brusselse gemeenten en OCMW's betreffende de dekking van hun pensioenen. De gegevens komen uit de pensioenbijlagen bij de rekening van 2022, het laatste jaar waarin de bijlage werd ingediend⁶, alsook uit de gegevens van de Federale Pensioendienst en de jaarrekeningen.

Er dient te worden opgemerkt dat de reserves van de verzekeraars voor zowel pensioenverzekeringen (niet-gesolidariseerde pensioenen) als bijdrageverzekeringen (gesolidariseerde pensioenen) over het algemeen aanzienlijk zijn en zouden moeten volstaan om gedurende meerdere jaren alle pensioenen van de verzekerden te dekken, maar de situatie verschilt van bestuur tot bestuur.

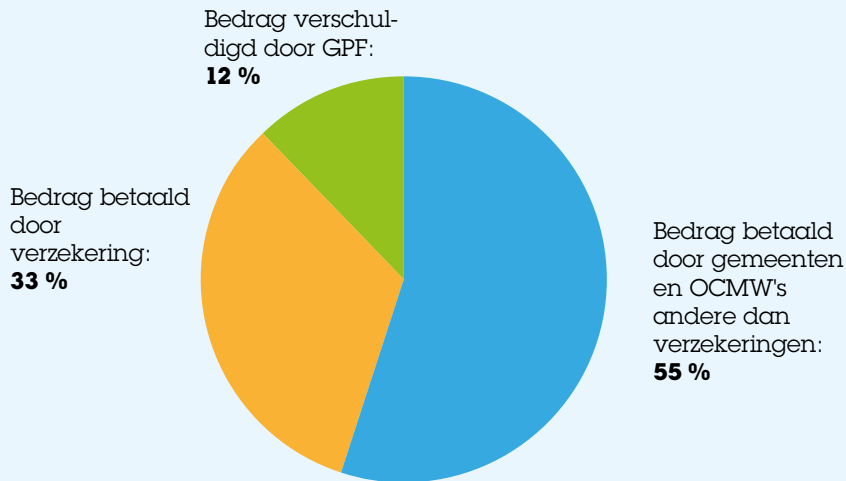
Gemeenten en OCMW's	2023 (in euro)			
	Bedrag betaald aan de gepensioneerden	Bedrag betaald door de gemeenten en de OCMW's buiten de verzekeraars (niet-gesolidariseerde pensioenen en GPF-bijdragen die niet door verzekeringen worden gedekt)	Bedrag betaald door de verzekeraars	Bedrag ten laste van het GPF
Niet-gesolidariseerde pensioenen	58.966.529,55	12.851.660,21	46.114.869,34	
Gesolidariseerde pensioenen	260.381.911,86	164.280.597,57	59.394.819,34	36.706.494,95
TOTAAL	319.348.441,41	177.132.257,78	105.509.688,68	36.706.494,95

Bronnen: FPD, rekeningen van de gemeenten en de OCMW's.

Bovenstaande tabel vat de pensioenen samen in de eerste kolom, de rechtstreeks aan de gepensioneerden of het GPF uitbetaalde bedragen in de tweede kolom en de bedragen die de verzekeringsfondsen op 31 december 2022 dekten (bijdrageverzekeringen en pensioenverzekeringen) in de derde kolom. De vierde kolom is een raming van wat gedekt werd door het GPF, met aftrek van de bijdragen die de besturen en de verzekeraars betaalden.

⁶ Deze bijlage werd afgeschaft om de administratieve last van de gemeenten en de OCMW's te verlichten, en omdat ze niet altijd correct werd ingevuld. De informatie die wordt gevraagd is uitgebreid en vrij ingewikkeld. Niettemin hebben deze bijlagen waardevolle informatie opgeleverd voor deze analyse.

Dekking van de pensioenen van de Brusselse gemeenten en OCMW's in 2023

Bovenstaand schema kan de indruk wekken dat de Brusselse gemeenten en OCMW's uiteindelijk slechts 55% van hun pensioenen hebben betaald, maar aan deze kosten moeten nog de kosten worden toegevoegd van de bijdragen aan de verzekeraars voor de fondsen, die 77.764.973,95 euro bedroegen in 2022, met een 40%-60%-verhouding tussen de niet-gesolidariseerde pensioenen (pensioenverzekeringen) enerzijds en de gesolidariseerde pensioenen (bijdrageverzekeringen) anderzijds. Uiteindelijk zullen de Brusselse gemeenten en OCMW's 254.897.231,73 euro betaald hebben aan bijdragen aan het GPF en aan verzekeringsbijdragen, d.w.z. 79,82% van hun pensioenen.

In 2023 betaalden alle Brusselse gemeenten en OCMW's 80% van hun pensioenen.

Maar de situatie is voor elk bestuur anders, afhankelijk van de manier waarop het met de pensioenkosten omgaat. We kunnen de gemeenten en OCMW's onderverdelen in vier groepen en één «einzalgänger», het OCMW van Sint-Jans-Molenbeek, dat niet is aangesloten bij het GPF en geen bijdragen betaalt aan een verzekeraar.

5. Vijf manieren voor de Brusselse lokale besturen om de pensioenkosten te dekken

Bijlage 1 bevat een samenvattende lijst met daarin enerzijds de gemeenten en anderzijds de OCMW's, volgens hun keuze van pensioenbeheer. De onderstaande tabellen groeperen de gemeenten en de OCMW's volgens hun beheerswijze en geven voor elk van de vier daaruit resulterende groepen (vijf met inbegrip van het OCMW van Sint-Jans-Molenbeek) het bedrag van de uitgaven en de manier waarop ze worden gedekt, gedetailleerder dan in de samenvattende tabel in de vorige paragraaf.

Om de specifieke situatie voor elk bestuur betreffende zijn verzekeringsfondsen niet bekend te maken, zullen we de bedragen met betrekking tot elk bestuur niet in detail weergeven; we vermelden enkel de totale verzekeringsfondsen op 31 december 2022 voor elke groep.

5.1 De aangeslotenen bij het Gesolidariseerde pensioenfonds, gedekt door zowel een pensioenverzekering als door een bijdrageverzekering

Deze eerste groep draagt bij aan het GPF (via de RSZ) voor haar gesolidariseerde pensioenen via een bijdrageverzekering, die dus de bijdragen dekt die worden gevraagd door de Federale Pensioendienst en ook haar niet-gesolidariseerde pensioenen dekt via een pensioenverzekering.

Deze groep omvat de drie gemeenten die samen met hun OCMW's aangesloten zijn bij de GPF: Evere, Koekelberg en Sint-Joost-ten-Node, Koekelberg en Sint-Joost-ten-Node, evenals de gemeente en het OCMW van Vorst, die afzonderlijk bij de GPF zijn aangesloten, maar voor beide verzekeringen samen verzekerd zijn.

Ze worden vervoegd door de gemeenten Anderlecht, Oudergem en Etterbeek en hun OCMW's, die echter «onafhankelijk» van de gemeente blijven en met uitzondering van het OCMW van Etterbeek, dat geen verzekering heeft voor zijn niet-gesolidariseerde pensioenen (zie bijlage III.1).

Hieronder de geaggregeerde tabel voor de gemeenten en de OCMW's met daarin ook het bedrag dat aan de verzekeraars werd betaald om de fondsen aan te vullen.

De fondsen van de verzekeraars op 31 december 2022 (circa 184 miljoen) alle pensioenen (circa 80 miljoen) voor 2023 ruimschoots dekken.

Aangeslotenen bij het Gesolidariseerde pensioenfonds met de twee verzekeringen (in euro)

Gemeenten en OCMW's	2023				
	Bedrag betaald aan de gepensioneerden	Bedrag betaald door de gemeenten en de OCMW's buiten de verzekeraars	Kost verzekeringsbijdragen in 2022	Bedrag betaald door de verzekeraars	Bedrag ten laste van het GPF
Niet-gesolidariseerde pensioenen	9.872.877,93	-	4.442.081,36	9.872.877,93	
Gesolidariseerde pensioenen	67.581.927,39	-	46.895.483,35	59.394.819,34	8.187.108,05
TOTAAL	77.454.805,32	-	51.337.564,71	69.267.697,27	8.187.108,05

Uiteindelijk zullen de gemeenten en de OCMW's in deze groep in 2022 iets meer dan 51 miljoen euro hebben betaald aan de verzekeraars, en het verschil tussen dit bedrag en de totale pensioenlast, namelijk 26,1 miljoen euro, zal voor 68,6% betaald worden door de verzekeraars, en voor de rest door het GPF. In dit geval hebben de 7 gemeenten en hun OCMW's 26 miljoen euro bespaard op hun pensioenen, dankzij de tegemoetkoming van de verzekeringsfondsen en het GPF.

Het bedrag dat in 2022 aan verzekeraars is betaald, is overgenomen uit de pensioenbijlagen bij de rekening 2022. In 2023 werd deze bijlage geschrapt, maar extractie van de gegevens van de rekeningen wijst op een zelfde trend in 2023: 54,4 miljoen euro (43,4 miljoen euro voor de gemeenten en ongeveer 11 miljoen euro voor de OCMW's) geboekt onder de begrotingscodes betreffende de pensioenen.

Deze groep werd vroeger de «Pool 2 TER» of «ex-Pool 3» genoemd. Deze plaatselijke besturen zijn laattijdig toetreden tot het GPF, tussen 2010 en 2012, en zijn verzekerd bij Ethias.

Deze groep heeft in 2023 66,28% van haar pensioenen zelf betaald, 23,15% werd gedekt door verzekeringsfondsen zonder de bijdragen, en 10,57% door het GPF.

5.2 Aangesloten en bij het Gesolidariseerde pensioenfonds gedekt door een pensioenverzekering voor hun niet-gesolidariseerde pensioenen

Deze groep omvat twee gemeenten, Sint-Agatha-Berchem en Sint-Jans-Molenbeek, en drie OCMW's, Stad Brussel, Schaarbeek en Sint-Lambrechts-Woluwe. Hun bijdragen aan het GPF wegen dus elk jaar volledig op hun budget, terwijl hun niet-gesolidariseerde pensioenen gedekt worden door een verzekeringsfonds dat in principe elk jaar wordt aangevuld.

In deze groep is het gewicht van de gesolidariseerde pensioenen van het OCMW van de stad Brussel die niet worden gedekt door een verzekering overheersend, met 50.164.437,75 euro in 2023. Zijn basisbijdragen, berekend op de loonmassa van de actieve statutairen, bedroegen 12 miljoen in 2023, maar de responsabiliseringsbijdragen bijna 27 miljoen, wat neerkomt op 10,4% van de exploitatiekosten van dit OCMW.

De niet-gesolidariseerde pensioenen van deze groep daarentegen zijn relatief laag, en er moet worden opgemerkt dat ze allemaal, behalve het OCMW van Sint-Lambrechts-Woluwe, geen bijdragen hebben betaald in 2022, noch in de vorige jaren, en dat de fondsen van de verzekeraars voor de volgende jaren logischerwijs zullen dalen. Dit is gebaseerd op wat ingeschreven is in de pensioenbijlagen: als dat overeenkomt met de realiteit, betekent dit dat vier besturen op vijf in deze groep gestopt zijn met hun pensioenfonds aan te vullen.

Aangesloten en bij het Gesolidariseerde pensioenfonds zonder enige verzekering (in euro)

Gemeenten en OCMW's	2023				
	Bedrag betaald aan de gepensioneerden	Bedrag betaald door de gemeenten en de OCMW's buiten de verzekeraars	Kost verzekeringsbijdragen in 2022*	Bedrag betaald door de verzekeraars	Bedrag ten laste van het GPF
Niet-gesolidariseerde pensioenen	4.158.986,33	-	384.370,32	4.158.986,33	
Gesolidariseerde pensioenen	67.244.589,03	54.276.618,79		-	12.967.970,24
TOTAAL	71.403.575,36	54.276.618,79	384.370,32	4.158.986,33	12.967.970,24

* Enkel het OCMW van Sint-Lambrechts-Woluwe lijkt zijn pensioenfonds in 2022 te hebben aangevuld.

Deze groep heeft in 2023 76,55% van haar pensioenen zelf betaald, 5,29% werd gedekt door verzekeringsfondsen zonder de bijdragen, en 18,16% door het GPF.

5.3 Aangeslotenen bij het Gesolidariseerde pensioenfonds zonder enige verzekering

Dit is de grootste groep, zowel wat betreft het aantal besturen als het bedrag aan pensioenen dat moet worden betaald, vooral door de gemeenten (zie bijlage III.3).

De gemeenten en OCMW's van deze groep betalen elk jaar het volledige bedrag van de niet-gesolidariseerde pensioenen, evenals de basisbijdragen en de responsabiliseringsbijdragen voor de gesolidariseerde pensioenen.

Aangeslotenen bij het Gesolidariseerde pensioenfonds zonder enige verzekering (in euro)

Gemeenten en OCMW's	2023			
	Bedrag betaald aan de gepensioneerden	Bedrag betaald door de gemeenten en de OCMW's buiten de verzekeraars	Bedrag betaald door de verzekeraars	Bedrag ten laste van het GPF
Niet-gesolidariseerde pensioenen	9.914.660,21	9.914.660,21	-	
Gesolidariseerde pensioenen	125.555.395,44	110.003.978,78	-	15.551.416,66
TOTAAL	135.470.055,65	119.918.638,99	-	15.551.416,66

Zoals blijkt uit bovenstaande tabel betaalt deze groep 88,52% van de totale kosten aan niet-gesolidariseerde en gesolidariseerde pensioenen; het GPF draagt 11,48% bij. Als het enkel om de gesolidariseerde lasten gaat, betalen de gemeenten en de OCMW's daarvan 87,61% en het GPF 12,39%.

De politiezones behoren ook tot deze groep.

5.4 Niet bij het Gesolidariseerde pensioenfonds aangeslotenen met pensioenverzekering

Van de drie OCMW's en de drie gemeenten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die niet zijn aangesloten bij het Gesolidariseerde pensioenfonds, dragen er vijf bij aan een privéverzekeraar voor een «pensioenverzekering», waarvan het fonds de jaarlijkse lasten dekt.

Dit zijn de OCMW's van Sint-Gillis en Sint-Pieters-Woluwe en de gemeenten van Sint-Gillis, Schaarbeek en Sint-Pieters-Woluwe.

In hun verklaringen in de pensioenbijlagen (die overeenkomen met de gegevens ingeschreven in de boekhoudingen op het vlak van gedragen kosten) hebben de niet bij het GPF aangesloten gemeenten en OCMW's 26 miljoen euro aan de verzekeraars betaald, dit is 81,17% van hun pensioenen die in 2023 32.083.005,08 euro bedroegen.

Gemeenten en OCMW's	2023 (in euro)			
	Bedrag betaald aan de gepensioneerden	Bedrag betaald door de gemeenten en de OCMW's buiten de verzekeraars	Kost verzekeringsbijdragen in 2022	Bedrag betaald door de verzekeraars
Niet-gesolidariseerde pensioenen	32.083.005,08	-	26.043.038,92	32.083.005,08
Gesolidariseerde pensioenen	-	-	-	-
TOTAAL	32.083.005,08	-	26.043.038,92	32.083.005,08

Deze groep betaalt 81,17% van haar totale lasten aan niet-gesolidariseerde pensioenen.

5.5 Het OCMW dat niet is aangesloten bij het Gesolidariseerde pensioenfonds en niet gedekt wordt door verzekeringen

Het OCMW van Sint-Jans-Molenbeek is niet aangesloten bij het GPF en is evenmin gedekt door een verzekering. Het draagt de pensioenen alleen, dus voor 100%. Volgens de laatste pensioenbijlage bedroegen die 2.937.000 euro in 2023 (raming van het OCMW zelf in 2022).

Niet-aangesloten zonder verzekering (betaalt zijn pensioenen voor 100%)	OCMW Sint-Jans-Molenbeek
Pensioenen in 2023	2.937.000,00 euro

6. De volgende uitdagingen: de ontvangsten van het Gesolidariseerde pensioenfonds

De gesolidariseerde pensioenen vertegenwoordigen veruit het grootste deel van de pensioenen, zoals we hiervoor hebben gezien (in 2023: 73% voor de gemeenten, 82% voor de OCMW's en praktisch 100% voor de politiezones). Het Gesolidariseerde pensioenfonds dekt een deel van deze lasten voor alle Brusselse gemeenten en OCMW's (in 2023: 14%) terwijl het in 2023 aan de politiezones een percentage verschuldigd is van ongeveer 7% van de pensioenen van de politiezones.

De tegemoetkoming van het GPF in de pensioenen is uiteindelijk vrij beperkt, maar het gaat toch om enkele tientallen miljoenen. Het tekort in het Gesolidariseerde pensioenfonds is een bezorgdheid die vaak geuit wordt, maar zoals we zullen zien is deze vrees meer gebaseerd op de ontvangsten dan op de toekomstige uitgaven.

Wat de **uitgaven** betreft, zijn de pensioenen voor de komende dertig jaar gemakkelijk te voorspellen op basis van de actieve statutairen en de huidige gepensioneerden, en de wet van 30 maart 2018 heeft bovendien de groei ervan beperkt door de invoering van het gemengde pensioen. De stijging van de pensioenen zal de toekomstige vijftien jaar niet veranderen, ongeacht het benoemingsbeleid dat zal worden ingevoerd (tenzij een groot aantal personeelsleden van ouder dan vijftig zou worden benoemd, en zelfs dan zal een gemengde loopbaan het deel van het pensioen dat door de werkgever moet worden betaald sterk beperken); en over dertig jaar zal deze stijging slechts licht worden geaccentueerd of omgebogen, afhankelijk van het gekozen benoemingsbeleid, vooral als dit uitgaat van gemengde contractuele/statutaire loopbanen.

De **ontvangsten** van het GPF zijn daarentegen **onzeker**. Die zijn immers hoofdzakelijk (voor meer dan 85%) gebaseerd op de bijdragen van zijn aangeslotenen, die zich baseren op de brutoloonmassa van hun actieve statutaire personeelsleden (zie [Focus nr. 6, 2020](#)). Voor het GPF dreigt dus een aanhoudende toename van het tekort naarmate de plaatselijke besturen afzien van statutarisering.

De onzekerheid heeft dus niet echt te maken met de evolutie van de pensioenen, maar eerder met de globale loonmassa van de statutairen.

In de loop der jaren is het tekort van het GPF aangepakt door extra bedragen toe te wijzen, al dan niet bestendig, vaak uit ontvangsten van de sociale zekerheid of ingeschreven in de federale uitgavenbegroting. In 2023 werd op die manier 60 miljoen extra voorzien, en in 2024 81,4 miljoen, zodat het GPF zijn verbintenis kon nakomen met betrekking tot het verminderen van de responsabiliseringsbijdragen, zie hieronder de paragraaf over de laatste wijzigingen in de pensioenwetgeving.

Naast deze federale bedragen aan de inkomstzijde hebben de aangeslotenen meer en meer bijgedragen, over het algemeen door de bijdragen te verhogen, zie de stijging van de bijdragepercentages in de bijlage II.

Het basisbijdragepercentage blijft voorlopig 45%, maar voor het responsabiliseringspercentage is een stijging gepland tegen 2030. Aangezien de grondslag voor de berekening van de basisbijdrage de brutoloonmassa is van de actieve statutaire personeelsleden, vragen de plaatselijke besturen zich af wie de loonmassa van de statutairen nog gaat verminderen en of het gepast is het initiatief te nemen vóór de anderen, want het tekort aanvullen door meer responsabiliseringsbijdragen zou nog voordeliger kunnen zijn in vergelijking met de basisbijdragen op een aanzienlijke loonmassa.

Tot slot heeft het GPF ook tijdelijke wijzigingen aangebracht aan het inningssysteem bij de aangeslotenen: er wordt gedacht aan een « dubbele maandelijks termijn » van 2019 tot 2023 en aan een vermindering van de responsabiliseringsbijdragen met de helft van de kosten van de tweede pijler. Hieronder enkele cijfers om de balans op te maken van de impact van deze maatregelen op de Brusselse gemeenten en OCMW's.

6.1 Dubbele maandelijkse termijn: het voorbeeld van de Brusselse gemeenten

Het systeem van de dubbele maandelijkse termijn werd ingevoerd in 2018 (wet van 30 maart 2018 tot wijziging door zijn artikel 25 van het artikel 21 van de wet van 24 oktober 2011) en is van kracht geworden door een eerste koninklijk besluit van 4 mei 2018. Elk jaar heeft een koninklijk besluit twee percentages bepaald die moeten worden toegepast op de responsabiliseringsbijdragen die verschuldigd zijn voor het tweede jaar voorafgaand aan het lopende jaar: het eerste voor de verschuldigde responsabiliseringsbijdragen en het tweede voor de aanvullende bijdragen, gemeenzaam « dubbele maandelijkse termijnen » genoemd.

De vraag rijst of dit systeem, ontworpen om potentieel neutraal te zijn en vooral bedoeld om de achterstand van de geldelijke middelen van het GPF in te halen, voor de Brusselse plaatselijke besturen geen bijkomende kosten heeft gegenereerd. De oefening werd gemaakt voor de gemeenten, aangezien de politiezones geen responsabiliseringsbijdragen betalen en de OCMW's lagere lasten hebben.

Als we ons baseren op de percentages die in de verschillende koninklijke besluiten worden vermeld voor de responsabiliseringsbijdragen en voor de dubbele maandelijkse termijn, en als we die toepassen op de door de Federale Pensioendienst geraamde bedragen voor de verschuldigde responsabiliseringsbijdragen, blijkt dat de Brusselse gemeenten ongeveer 17 miljoen euro meer zouden hebben betaald dan wanneer de dubbele maandelijkse termijn niet zou zijn toegepast.

Raming van de bedragen die de Brusselse gemeenten hebben betaald in de periode waarin de dubbele maandelijkse termijn van toepassing was (in euro)

	2018 (KB 4/5/2018)	2019 (KB 3/12/2018)	2020 (KB 20/12/2019)	2021 (KB 20/01/2021)	2022 (KB 1/5/2022)	2023 (KB 4/5/2023)	TOTAAL 2018 - 2023
Door de FPD geraamde responsabiliseringsbijdragen voor het lopende jaar	22.147.040,31	23.629.669,00	25.437.407,89	26.393.701,02	29.056.401,91	42.370.455,52	169.034.675,65
Gevraagde responsabiliseringsbijdragen voor het lopende jaar	8.733.053,45	17.870.465,49	17.422.338,38	14.532.246,44	9.581.423,64	5.278.740,20	73.418.267,59
Dubbele maandelijkse termijn	-	4.646.321,03	11.870.813,60	19.423.587,92	25.030.409,36	51.995.591,01	112.966.722,92
Vershil tussen het betaalde en het voorziene	-13.413.986,86	-1.112.882,48	3.855.744,09	7.562.133,33	5.555.431,09	14.903.875,69	17.350.314,87

Bron: Berekening DLF op basis van de ramingen door de FPD van de responsabiliseringsbijdragen en de percentages vermeld in de koninklijke besluiten.

De facturen van de Federale Pensioendienst worden echter vaak naar beneden bijgesteld in vergelijking met de ramingen, en de berekening zou dus moeten worden gemaakt op basis van de facturen die de gemeenten uiteindelijk ontvangen. Uiteindelijk leverde dit waarschijnlijk geen bijkomende uitgaven op, want het systeem werd ontworpen om neutraal te zijn. Het is in die geest dat de bijdragen voor 2018 lager lagen dan de verschuldigde bedragen, om de stijging van de bedragen in de volgende jaren te compenseren. Hieronder een samenvatting van de berekeningen voor de Brusselse gemeenten.

6.2 Vermindering dankzij de pensioenverzekering voor de contractuelen

De vermindering verleend voor de responsabiliseringsbijdragen dankzij de invoering van een tweede pijler voor de contractuelen leidde voor de Brusselse gemeenten tot een vermindering met ongeveer 16 miljoen over de periode 2021-2023 en een «besparing» van iets meer dan 8 miljoen voor de OCMW's. Maar we mogen niet vergeten dat deze bedragen de helft van de kosten van de tweede pijler vertegenwoordigen, en dat de gemeenten dus bijna 32 miljoen en de OCMW's ongeveer 16,6 miljoen hebben moeten betalen, om vervolgens de helft terug te krijgen.

De verkregen verminderingen zijn goed voor tussen 3,5% en 5,5% van het totaal van de betaalde basis- en responsabiliseringsbijdragen.

Impact van de verkregen verlagingen voor de "2e pensioenpijler" voor de contractuelen (in euro)

	2021	2022	2023
Gemeenten	-4.371.435,26	-5.233.278,62	-6.259.993,39
OCMW's	-2.393.566,50	-2.758.767,41	-3.168.052,57
TOTAAL	-6.765.001,76	-7.992.046,03	-9.428.045,96
	Verminderingspercentage op de totaal betaalde (basis- en responsabiliserings) bijdragen		
Gemeenten	-3,67%	-3,86%	-3,99%
OCMW's	-5,14%	-5,46%	-4,60%
TOTAAL	-4,08%	-4,29%	-4,18%

7. Recente wijzigingen in de pensioenwetgeving voor de plaatselijke besturen

De pensioenwetgeving voor de plaatselijke besturen bestrijkt de laatste honderd jaar. [Focus nr. 6 - De pensioenen van de Brusselse plaatselijke besturen](#) geeft een korte historiek, maar de bijgevoegde bibliografie geeft de titel van verschillende documenten die meer diepgaande informatie kunnen verschaffen.

De financiering van het fonds wordt geregeld door de wetgeving die in de loop der jaren in meer of mindere mate is gewijzigd. De laatste wijzigingen werden ingevoerd op initiatief van de minister van Pensioenen tijdens de 55e legislatuur. Deze heeft enkele wetsvoorstellen laten afkondigen.

7.1 Wet van 18 mei 2022 - tot wijziging van hoofdstuk 7 van titel 2 van de wet van 24 oktober 2011

Deze wet beoogt in de wet van 24 oktober 2011 de toekenningsregels vast te leggen voor de pensioenen die het Gesolidariseerde pensioenfonds (GPF) draagt voor de oud-personeelsleden van de provinciale en plaatselijke besturen die ontbonden of omgevormd zijn, en voor hun rechthebbenden (bijvoorbeeld bij een fusie van gemeenten of van een gemeente met haar OCMW). De wet voorziet bovendien ook in de mogelijkheid dat een provinciaal of plaatselijk bestuur zelf de pensioenuitgaven op zich neemt vóór zijn ontbinding of omvorming, *via* het betalen van een eenmalige bijdrage aan de Federale Pensioendienst.

7.2 Wet van 25 april 2024 houdende de hervorming van de pensioenen

Deze wet heeft wijzigingen aangebracht aan het hele pensioenstelsel in België.

We zijn in het bijzonder geïnteresseerd in titel 4 ervan - De financiering van het Gesolidariseerde pensioenfonds van de provinciale en plaatselijke besturen - waar, zoals de titel aangeeft, wijzigingen worden aangebracht aan de ontvangsten van het GPF.

Wijzigingen aan de ontvangsten van het GPF - de vermindering van de responsabiliseringsbijdragen is niet langer verworven (artikel 51 tot wijziging van artikel 20 van de wet van 24 oktober 2011)

Artikel 51 in titel 4 wijzigt artikel 20 van de wet van 24 oktober 2011 tot vrijwaring van een duurzame financiering van de pensioenen van de vastbenoemde personeelsleden van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten en van de lokale politiezones..., en opeenvolgende wijzigingen.

Artikel 20 van de wet van 24 oktober 2011 bepaalt dat een plaatselijk bestuur moet bijdragen met een zogenaamde «responsabiliseringsbijdrage» wanneer de betaalde basisbijdrage niet alle pensioenen dekt die worden betaald aan de rechthebbenden. Er wordt een percentage van minder dan 100% toegepast op het verschil tussen de basisbijdrage en de uitbetaalde pensioenen; dit percentage wordt rechtmatig vastgelegd bij besluit.

De wijziging door de wet van 30 maart 2018 maakt het mogelijk dit bedrag te verlagen tot **minimaal** 50% van de kosten van een pensioenverzekering die is afgesloten voor contractuelen. Deze vermindering komt echter ten laste van de plaatselijke besturen die geen recht hebben op deze vermindering, in verhouding tot de betaalde responsabiliseringsbijdrage en zonder dat het totaal betaalde bedrag in fine groter is dan de daadwerkelijk uitbetaalde pensioenen.

De wijziging aangebracht aan de wet van 25 april 2024 stelt dat de vermindering voor de pensioenverzekering maximaal 50% van de verzekeringskosten mag zijn, en dat die zodanig wordt vastgesteld «dat het totale maximumbedrag van de verminderingen gelijk is aan het totale bedrag van de verhogingen van de responsabiliseringsbijdrage» ten laste van de werkgevers zonder verzekering. Dit betekent dat het Gesolidariseerde pensioenfonds niet automatisch een percentage zal vaststellen voor de vermindering van de responsabiliseringsbijdragen, noch de toepassing van ongeacht welke vermindering zal garanderen. Er zijn immers meer en meer plaatselijke besturen die een pensioenverzekering afsluiten voor hun contractuelen: de verhogingen ten laste van de werkgevers die geen verzekering hebben, zullen op het maximumplafond van hun pensioenen stoten. De berekening kan dus resulteren in een bedrag aan verminderingen dat veel hoger is dan mogelijke recuperaties *via* een verhoging voor diegenen die nog geen pensioenverzekering hebben.

Wijziging aan de ontvangsten van het GPF - schrappen van de «dubbele maandelijkse termijn» (artikel 52 tot wijziging van artikel 21 van de wet van 24 oktober 2011)

De «dubbele maandelijkse termijn» werd ingevoerd door de wet van 30 maart 2018 tijdens een beperkte tijd om de achterstand in de kasontvangsten van het Gesolidariseerde pensioenfonds in te halen. Van 2019 tot 2023 hebben de plaatselijke besturen responsabiliseringsbijdragen betaald bovenop wat ze moesten betalen.

De bedoeling was de geldelijke middelen van het GPF up-to-date te brengen: aangezien de responsabiliseringsbijdragen berekend worden met twee jaar vertraging (op basis van het tekort op het voorlaatste jaar ten opzichte van het jaar van factureren) volgden de geldelijke middelen van het GPF niet. Gedurende vijf jaar is er een bepaald percentage toegevoegd aan de responsabiliseringsfactuur.

Dit systeem was vooral bedoeld om de kastekorten weg te werken.

Wijziging aan de ontvangsten van het GPF - bijkomende financiering voor 2024 (artikel 54 tot wijziging van artikel 71 van de wet van 18 maart 2016)

Artikel 71 van de wet van 18 maart 2016, die de Federale Pensioendienst opricht en definieert, heeft betrekking op de financiering van de opdrachten van de Federale Pensioendienst (Ontwerp en studies; financieel beheer van de ontvangsten en uitgaven; uitvoerende taken (uitbetaling van de pensioenen)). Het bepaalt de dotaties die moeten worden opgenomen in de federale begroting om bepaalde aspecten van zijn opdrachten te financieren.

Voor de financiering van het Gesolidariseerde pensioenfonds van de plaatselijke en provinciale besturen heeft de Dienst in 2023 een dotatie ontvangen die is ingeschreven in de algemene uitgavenbegroting van de federale overheid en die het (positieve) verschil dekt tussen het totaalbedrag van de verminderingen die worden toegepast op de responsabiliseringsbijdragen voor de pensioenverzekering ten gunste van de contractuelen en de verhogingen van de responsabiliseringsbijdragen die kunnen worden toegepast op andere plaatselijke besturen⁷.

In de praktijk, wetende dat het tekort van het GPF nog groter zou worden met de verminderingen voor werkgevers die een pensioenverzekering afsloten, ongetwijfeld omdat de verhogingen die werden toegepast op de andere werkgevers niet voldoende waren om die te compenseren, heeft de ministerraad aan het GPF in 2023 een bijkomende dotatie toegekend van 60 miljoen, die in 2024 door de wet houdende de hervorming van de pensioenen werd hernieuwd voor een bedrag van 81,4 miljoen euro.

We mogen dan al geïnteresseerd zijn in het financiële evenwicht van het GPF, maar we mogen niet voorbijgaan aan de artikelen van de wet die de berekeningsgrondslag voor de pensioenen van alle ambtenaren behandelen, met name in Titel 5 - Wijziging van de bepalingen inzake de perequatie van de rust- en overlevingspensioenen van het personeel van de openbare sector.

⁷ De verhogingen worden begrensd door de uitbetaalde pensioenen min de basis- en responsabiliseringsbijdragen.

Wijziging van de uitgaven van het GPF - Wijziging van de perequatie⁸ (artikel 56 tot 67 tot wijziging van de wet van 9 juli 1969)

Deze wijziging aan de wet van 9 juli 1969. - Wet tot wijziging en aanvulling van de wetgeving betreffende de rust- en overlevingspensioenen van het personeel van de openbare sector - voert bepaalde beperkingen in op de verhoging van de pensioenen die voortvloeit uit het mechanisme van de perequatie. Vroeger stond er geen beperking op die verhoging, die de verhoging was van de globale verloning over de twee voorgaande jaren. Met « globale verloning » bedoelen we de som van de maximale verloningen, dit wil zeggen het maximum van de loonschaal (van de gepensioneerde aan het einde van zijn loopbaan) en van alle toeslagen bij het loon (inclusief vakantiegeld). Voor elk van de 16 korven is er een globale verloning vastgelegd (door de overheid op alle niveaus: federaal, gewestelijk, gemeenschapsniveau, plaatselijk).

Op 1 januari 2025 zal deze verhoging beperkt worden tot 0,60 % over twee jaar en 0,30 % per jaar van de globale last (alle korven samen) van de (rust- en overlevings)pensioenen van het laatste jaar van de referentieperiode.

De op elke korf toegepaste verhoging is de specifiek berekende verhoging, eventueel beperkt zodat de globale verhoging niet meer dan 0,60 % meer bedraagt op alle pensioenen van het laatste jaar van de referentieperiode (artikel 61 tot wijziging van art. 12 van de wet van 9 juli 1969).

7.3 Koninklijke besluiten

Elk jaar worden de percentages van de basisbijdrage en de responsabiliseringsbijdrage bepaald *via* een koninklijk besluit. Dat geldt ook voor de dotatie die toegekend wordt aan het GPF uit de ontvangsten van de sociale zekerheid. Tussen 2020 en 2024 werden een vijftiental besluiten gepubliceerd.

We vermelden het koninklijk besluit van 5 oktober 2023 tot uitvoering van artikel 24, § 2ter, van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers voor 2022 en de daaropvolgende jaren: dit koninklijk besluit bepaalt de berekeningswijze van de voorlopige en definitieve bedragen van de middelen van de sociale zekerheid die worden toegekend aan het GPF. Het bepaalt de methode om de indexering te berekenen en de voorlopige en definitieve bedragen vast te stellen.

Voor een niet-beperkende lijst van koninklijke besluiten, zie de bibliografie.

⁸ De perequatie van de pensioenen van de ambtenaren is een mechanisme dat de pensioenen doet stijgen overeenkomstig de stijging van de lonen, door de verhoging van het maximum van de loonschalen en de verhoging van andere toeslagen (eindejaarspremie, vakantiegeld, andere). Elk openbaar bestuur heeft zijn eigen berekening voor deze stijging. Er is dan sprake van een « korf »: er zijn 16 korven, die van de plaatselijke besturen is korf nr. 11. Na elke referentieperiode van twee jaar worden de pensioenen van eenzelfde korf met een bepaald percentage verhoogd. Zie <https://www.sfpd.fgov.be/nl/kenniscentrum/perequatie>

Conclusies

CONCLUSIES

De gesolidariseerde pensioenen vertegenwoordigen veruit het grootste deel van de uitbetaalde pensioenbedragen in 2023: 73% voor de gemeenten, 82% voor de OCMW's en haast 100% voor de politiezones. De niet-gesolidariseerde pensioenen van de gemeenten en OCMW's die aangesloten zijn bij het GPF vertonen de neiging globaal te verminderen in de loop van de tijd, hoewel er duidelijke verschillen zijn van situatie tot situatie.

Terwijl de politiezones meer dan 100% van hun pensioenen betalen, zijn de gemeenten en OCMW's gedekt door het Gesolidariseerde pensioenfonds en/of door verzekeringen, waardoor ze in 2023 een besparing op hun pensioenlasten hadden van ongeveer 20%. Uiteraard is de situatie heel verschillend naargelang het bestuur.

De gemeenten, OCMW's en politiezones kunnen worden onderverdeeld in vier of zelfs vijf grote groepen, volgens de manier waarop ze de betaling van de pensioenlasten beheren. De groep die in 2023 het laagste percentage heeft betaald op haar pensioenlasten is de groep die aangesloten is bij het GPF en die zowel de door het GPF gevraagde bijdragen als de niet-gesolidariseerde pensioenen heeft gedekt *via* verzekeringen. Het is echter niet zeker dat de beste oplossing er noodzakelijkerwijs in bestaat de betaling van pensioenen te dekken door middel van een verzekering, aangezien rekening moet worden gehouden met het feit dat de verzekeringsfondsen van plaatselijke besturen al één, twee of zelfs drie decennia bestaan, en de rentabiliteit ervan op de lange termijn al gebleken is. We stellen overigens vast dat een andere groep aangeslotenen bij het GPF, die enkel hun niet-gesolidariseerde pensioenen verzekeren, ertoe neigen te stoppen met hun fondsen te financieren. De premies zijn immers hoog en de fondsen zijn niet ieder jaar winstgevend.

Het Gesolidariseerde pensioenfonds dekt een deel van de pensioenen voor alle Brusselse gemeenten en OCMW's (in 2023: 14%) terwijl het in 2023 aan de politiezones een percentage verschuldigd is van ongeveer 7% van de pensioenlasten van de politiezones.

De vrees voor tekorten in het Gesolidariseerde pensioenfonds is een vaak gehoorde bezorgdheid: zeker, het bedrag dat aan de rechthebbende moet worden uitbetaald, zal toenemen, maar de ontwikkeling ervan is de komende dertig jaar gemakkelijk te voorspellen op basis van de actieve statutaire werknemers en de huidige gepensioneerden. Door de invoering van de gemengde pensioenberekening heeft de wet van 30 maart 2018 bovendien de groei ervan beperkt. Tot slot zijn de kwesties van de harmonisatie van de verschillende pensioenregelingen en de berekeningsgrondslag voor statutaire werknemers brandend actueel en kunnen ze eventueel leiden tot een nieuwe denkoefening over het GPF en het tekort ervan.

De plaatselijke besturen maken zich dan weer zorgen over het aspect ontvangsten van het GPF, in het bijzonder over de basis- en responsabiliseringsbijdragen, wegens het effect van het uiteenlopende benoemingsbeleid van de aangesloten plaatselijke besturen in de drie gewesten. Het tekort van het GPF dreigt dus toe te nemen, afhankelijk van hoe de plaatselijke besturen omgaan met de statutariseringskwestie, wat kan leiden tot een verhoging van de bijdragevoet (basisbijdrage, responsabiliseringsbijdrage).

In de loop der jaren zijn verschillende oplossingen gevonden om het tekort van het GPF aan te zuiveren, soms permanent en soms tijdelijk, zoals het doorsluizen van welbepaalde ontvangsten van de sociale zekerheid of *via* tijdelijke dotaties

uit de federale begroting, alsook het systeem van de zogenoemde «dubbele maandelijke termijn» in de voorbije vijf jaar, dat de plaatselijke besturen tot een bijdrage heeft genoopt. Maar wat de begrotingsvooruitzichten van de plaatselijke besturen echt bemoeilijkt, zijn de percentages van de basisbijdragen en vooral van de responsabiliseringsbijdragen, die elk jaar naar boven worden bijgesteld (deze laatste neigen duidelijk meer en meer naar 100%).

Uit een onderzoek van wat de gemeenten en OCMW's de afgelopen jaren aan pensioenen hebben uitbetaald in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, blijkt dat ze momenteel in elk geval 80% van wat aan gepensioneerden wordt uitbetaald, uit eigen middelen betalen. Het moet worden benadrukt dat het niet noodzakelijk de plaatselijke besturen met de hoogste pensioenlasten zijn die het meest bijdragen aan de ontvangsten van het GPF, zelfs met het responsabiliseringssysteem, maar veeleer de besturen met het hoogste aantal actieve statutaire personeelsleden.

In het licht van het bovenstaande is de volgende vraag dan ook legitiem: moet de grondslag voor de berekening van de basisbijdragen niet worden gewijzigd? Zodoende zou ten minste de onzekerheid worden weggenomen die op de begrotingen van de aangesloten plaatselijke besturen weegt, en krijgen ze ook tijdig een duidelijk zicht op hun begrotingspad, dat ze zo onder controle kunnen houden.

Bibliografie

BIBLIOGRAFIE

• Boeken en artikelen

PRON, D., VANDERCLAUSEN, B., **Le financement des pensions des agents publics locaux**, CRISP, 202/5, nr. 2450-2451.

MENDOLA, L., **La pension des bourgmestres et échevins**, website van de UVCW.

FEDERALE PENSIOENDIENST, **Pensioenhervorming**, maart 2024.

BEHEERSCOMITÉ PENSIOENEN VAN DE LOKALE EN PROVINCIALE OVERHEDEN, **Nota**, Brulocalis, juni 2024.

• Wettelijke en reglementaire teksten

Koninklijke Besluiten

K.B. van 25 februari 2024 betreffende de responsabiliseringsbijdragen voor 2024.

K.B. van 7 maart 2024 tot wijziging van de artikelen 23 en 25 van de wet van 24 oktober 2011 betreffende de financieringsbronnen van de FOD.

K.B. van 30 november 2023 betreffende de basisbijdragen voor 2025 en 2026.

K.B. van 5 oktober 2023 tot vaststelling van de basisbijdrage 2024 met vermindering ex-pool 1.

K.B. van 5 oktober 2023 tot wijziging van artikel 24, §2ter, van de wet van 29 juni 1981 betreffende de ontvangsten uit loonmatiging.

K.B. van 5 oktober 2023 betreffende de basisbijdragen voor 2024.

K.B. van 4 mei 2023 tot vaststelling van het percentage van de responsabiliseringsbijdragen te betalen in 2023.

K.B. van 22 december 2022 tot wijziging van artikel 24, §2ter, van de wet van 29 juni 1981 betreffende de ontvangsten uit loonmatiging voor 2021 en 2023.

Wetten

Pensioenhervormingswet van 25 april 2024.

Wet van 18 mei 2022 tot wijziging van hoofdstuk 7 van titel 2 van de wet van 24 oktober 2011.

The background features a vibrant pink-to-purple gradient. A large, multi-lined white rainbow arches across the lower half. To the left of the rainbow's center is a solid magenta teardrop shape. At the top, there are several white horizontal lines on the left and four rounded rectangular shapes in blue, purple, and pink on the right.

Bijlagen

Bijlage I - Aangesloten plaatselijke besturen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De situatie van de Brusselse plaatselijke besturen is zeer uiteenlopend, want ze zijn niet allemaal bij het Gesolidariseerde pensioenfonds aangesloten. Andere verschillen die ook duidelijk spelen zijn (om het even of ze bij het gemeenschappelijke stelsel aangesloten zijn of niet): het belang van de verzekeraars of pensioenfondsen in het verhaal, die immers het risico kunnen dekken m.b.t. alle pensioenen, of enkel voor de pensioenen die al door het GPF zijn gedekt, of omgekeerd.

Alle ziekenhuizen en politiezones zijn aangesloten bij het Gesolidariseerde pensioenfonds.

De basisbijdragen voor de politiezones bedragen in 2019 ongeveer 96 miljoen euro, wat meer is dan het bedrag van de te dekken pensioenlasten, die op ongeveer 81 miljoen euro worden geraamd. Inzake solidariteit met de gemeenschappelijke pensioenregeling zijn **de Brusselse politiezones dus nettobetalers**, aangezien hun basisbijdragen 15 miljoen euro hoger liggen dan de door de Federale Pensioendienst geraamde pensioenlasten. Eén politiezone moet echter toch responsabiliseringsbijdragen betalen, doordat de basisbijdragen lager zijn dan de pensioenlasten: het gaat om de politiezone Brussel-Hoofdstad Elsene, die in 2019 55.600 euro heeft betaald en waarvan de factuur voor de responsabiliseringsbijdragen volgens de ramingen van de FPD zal stijgen tot 8,3 miljoen euro in 2025. In 2025 blijft ze de enige zone die responsabiliseringsbijdragen moet betalen.

Ziekenhuizen moesten in 2019 ongeveer 27 miljoen euro aan basisbijdragen betalen, waar tegenover pensioenlasten staan van ongeveer 42 miljoen euro. Ze hebben dus responsabiliseringsbijdragen moeten betalen, in 2019 goed voor een bedrag van ongeveer 7 miljoen euro (zonder rekening te houden met de «dubbele maandelijkse termijn», die in 2019 van kracht werd; zie hieronder).

Ongeveer 40% van de intercommunales en hoofdstuk XII-verenigingen (andere dan de ziekenhuissector) is aangesloten bij de gemeenschappelijke pensioenregeling:

Intercommunales	Aansluiting bij het gemeenschappelijke pensioenstelsel
HYDROBRU Brusselse Intercommunale voor Waterdistributie en Sanering	NEEN
Vivaqua	NEEN
Interfin	NEEN
Intercommunale vereniging van de regieën voor energievoorziening (REV)	NEEN
Académie des arts de la parole, de la danse et de la musique de Saint-Josse-ten-Noode/Schaerbeek	JA
Gewestelijke en Intercommunale Politieeschool (GIP)	JA
Brulabo	JA
Intercommunale voor Teraardebestelling	JA
Intercommunale Coöperatieve Vennootschap voor Crematie	JA
Sibelga	NEEN
Brussels Network Operations (Sibelga)	NEEN

Hoofdstuk XII-verenigingen (organieke OCMW-wet)	Aansluiting bij het gemeenschappelijke pensioenstelsel
Buurthuis - Centrum voor Maatschappelijke Buurtanimatie	JA
Renobru (Project X)	NEEN
Vereniging De Brusselse Keukens	JA
Wolu Facilities	NEEN
Atelier des Tanneurs	NEEN

De pensioenuitgaven van de intercommunales en de hoofdstuk XII-verenigingen die aangesloten zijn, bedragen ongeveer 5 miljoen euro in 2019, gedekt door 3,8 miljoen euro aan basisbijdragen en 0,7 miljoen euro aan responsabiliseringsbijdragen. De responsabiliseringsbijdragen zullen steeds zwaarder wegen op de begrotingen van deze entiteiten: de FPD rekent op responsabiliseringsbijdragen ten belope van 2 miljoen euro in 2025, waar een pensioenlast tegenover staat die slechts met 1 miljoen euro zou stijgen.

Bij die besturen zou *via* een enquête moeten worden nagegaan of ze een pensioenfonds vragen hun bijdragen en uitbetalingen aan gepensioneerden te beheren. In dit opzicht zijn we enigszins beter vertrouwd met de situatie van de gemeenten en OCMW's, die op verzoek van Brussel Plaatselijke Besturen immers «pensioenbijlagen» invullen en samen indienen met hun jaarrekeningen. Hieronder geven we een korte beschrijving van hun situatie.

Ter verduidelijking moet eerst worden opgemerkt dat de gemeenten en OCMW's in de volgende paragraaf gemakshalve in «pools» zullen worden ingedeeld, waarbij gebruik wordt gemaakt van het onderscheid dat werd ingevoerd door de wetten van 6 augustus 1993 en 6 mei 2002, die de situatie verduidelijkten door vijf pensioenstelsels te definiëren die alle situaties van de plaatselijke besturen samenvatten: pools 1 tot en met 5. Dit onderscheid is gaandeweg achterhaald en sommige besturen hebben nieuwe keuzes gemaakt door het systeem van gemeenschappelijke aansluiting te vermengen met het verzekeringsstelsel voor de privésector: dit is met name het geval voor recente aangeslotenen, die vóór hun aansluiting bij het gemeenschappelijke stelsel al bijdragen betaalden aan privéverzekeraars voor het beheer van de geldsommen die bestemd waren om de pensioenen te betalen. Dit heeft geleid tot variaties in de bestaande pools, zoals «pool 2ter» (een aangesloten pool, maar waar een voorzorgskas de rol van tussenpersoon heeft gekregen).

De aansluiting van de Brusselse gemeenten en OCMW's bij het gemeenschappelijke stelsel

Zestien gemeenten zijn aangesloten bij het gemeenschappelijke pensioenstelsel en negen daarvan zijn aangesloten bij het Gesolidariseerde pensioenfonds **zonder tussenkomst van een pensioenfonds**. Uit onderstaande tabel blijkt dat sommigen van hen de samenwerking met hun pensioenfonds trouwens hebben stopgezet toen ze zich aansloten bij het gemeenschappelijke stelsel:

Laatste pools	Gemeenten	Datums van aansluiting bij het GPF
Pool 1	Watermaal-Bosvoorde	Vóór de jaren 1990
	Sint-Lambrechts-Woluwe	
	Ganshoren	
Pool 2	Jette	Sinds 2007; vóór 2007: pool 4 *
	Ukkel	Sinds 2010; vóór 2010: pool 4 *
	Brussel	Sinds 1997; vóór 1997: pool 4 *
	Sint-Jans-Molenbeek	Sinds 2010; vóór 2010: pool 3 *
	Elsene	Sinds 2010; vóór 2010: pool 3 *
	Sint-Agatha-Berchem	Sinds 2010; vóór 2010: pool 3 *

* Pool 4: besturen die hun eigen pensioenfondsen en -betalingen beheren;
pool 3: individueel bijdragend aan een pensioenfonds (verzekeraar).

Ter herinnering: het begrip «pool» is na 2011 voorbijgestreefd, maar de linkerkolom vermeldt de pool van vóór 2011: pool 1-gemeenten zijn uiteindelijk de gemeenten die het gemeenschappelijke pensioenstelsel hebben ingevoerd en die dankzij hun vroegere reserves nog steeds genieten van de verlaging van de bijdragen in 2020 en 2021; pool 2-gemeenten daarentegen zijn de gemeenten die later tot het GPF zijn toegetreden en uit geïndividualiseerde situaties kwamen, aangezien ze hun eigen pensioenfondsen beheerden (ex-pool 4) of een pensioenfonds betaalden om dat te doen (ex-pool 3).

Naast die negen gemeenten zijn er gemeenten die hebben besloten zich aan te sluiten bij het gemeenschappelijke stelsel, zonder hun pensioenfondsen op te geven, en drie gemeenten die niet zijn aangesloten, maar die voor hun pensioenen geheel of gedeeltelijk door verzekeraars worden gedekt:

Pools	Gemeenten	Datums van aansluiting bij het GPF	Pensioenfondsen	Datums van aansluiting bij het PF
Pool 2 ter vroegere pool 3 aangesloten bij de RSZ	Anderlecht	2010	Ethias	30 december 1997
	Oudergem	2012	Ethias	1 december 1993
	Etterbeek	2010	Ethias	3 februari 1994
	Evere	2010	Ethias	29 juni 1994
	Vorst	2010	Ethias	1 maart 1994
	Koekelberg	2012	Ethias	24 juni 1993
	Sint-Joost-ten-Node	2012	Ethias	29 december 2008
Pool 3 Niet aangesloten bij de RSZ	Sint-Gillis		Ethias	25 april 1996
	Schaarbeek		Ethias	10 maart 1994 - 1 december 2005
			AXA	1 december 2005
	Sint-Pieters-Woluwe		Belfius Verzekering	20 december 2007 - Nieuwe overeenkomst op 2 november 2011

De situatie van de OCMW's is even ingewikkeld als die van de gemeenten. In de meeste gevallen hebben de OCMW's dezelfde keuze gemaakt als hun gemeente, maar de situaties zijn uiteenlopend. Zo zijn drie OCMW's niet aangesloten bij het gemeenschappelijke pensioenstelsel, en twee daarvan bevinden zich daadwerkelijk in dezelfde situatie als hun gemeente: Sint-Gillis en Sint-Pieters-Woluwe; het OCMW van Schaarbeek daarentegen is wel degelijk aangesloten bij het GPF, terwijl dat van Sint-Jans-Molenbeek niet is aangesloten en zijn pensioenen uit eigen middelen betaalt, a priori zonder tussenkomst van een verzekeraar.

Een ander specifiek geval m.b.t. OCMW's is de «groepsaansluiting» bij het gemeenschappelijke pensioenstelsel: drie OCMW's zijn gegroepeerd met hun gemeente aangesloten. Dit betekent dat de gemeenten Evere, Koekelberg en Sint-Joost-ten-Node de betaling van de bijdragen voor hun OCMW's beheren en dat in de ramingen van de Federale Pensioendienst van de te betalen bijdragen, de loonmassa en de pensioenlasten de cijfers gecombineerd worden weergegeven voor deze gemeenten en hun OCMW's.

OCMW's	Pensioenfondsen	Groepsaansluiting met de gemeente
OCMW's aangesloten bij de gemeenschappelijke pensioenregeling, die bijdragen aan een verzorgingskas (pensioenfonds)		
Anderlecht	Ethias	NEEN
Oudergem	Ethias	NEEN
Etterbeek	Ethias	NEEN
Evere	Ethias	JA
Vorst	Ethias	NEEN
Koekelberg	Ethias	JA
Sint-Joost-ten-Node	Ethias	JA
OCMW's aangesloten bij de gemeenschappelijke pensioenregeling, die rechtstreeks bijdragen aan de RSZ		
Watermaal-Bosvoorde	ZONDER VOORWERP	NEEN
Sint-Lambrechts-Woluwe		
Ganshoren		
Jette		
Ukkel		
Brussel		
Sint-Jans-Molenbeek		
Elsene		
Sint-Agatha-Berchem		
Schaarbeek		
OCMW's die niet zijn aangesloten bij de gemeenschappelijke pensioenregeling		
Sint-Jans-Molenbeek	Geen enkel PF	ZONDER VOORWERP
Sint-Gillis	Ethias	
Sint-Pieters-Woluwe	Belfius	

Bijlage II – Het bijdragepercentage voor het Gesolidariseerde pensioenfonds

Bijdragepercentage voor het Gesolidariseerde pensioenfonds

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Verlaagd basispercentage «ex-pool 1» *	36%	38%	38%	38%	38,50%	38,50%	38,50%	38,50%	40%	41%	42%	42%	45%	45%	45%	45%	45%
Basispercentage	41%	41%	41,50%	41,50%	41,50%	41,50%	41,50%	41,50%	43%	44%	45%	45%	45%	45%	45%	45%	45%
Responsabiliseringspercentage	50%	50%	50%	50%	50%	50%	50%	50%	52,94%	70,17%	71,60%	75,50%	78,68%	81,51%	83,77%	85,41%	86,54%

Bron: Ramingen van de Federale Pensioendienst – Voorgeschiedenis, recentste gegevens december 2024.

*EX-POOL 1

Intercommunales	Gemeenten	OCMW's	Andere instellingen
Brulabo	Gemeente Watermaal-Bosvoorde	OCMW Watermaal-Bosvoorde	Berg van Barmhartigheid
Intercommunale Coöperatieve Venootschap voor Crematie (ICVC)	Gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe	OCMW Sint-Lambrechts-Woluwe	
Gewestelijke en Intercommunale Politieschool	Gemeente Ganshoren	OCMW Ganshoren	
Brutélé (VOO)			

Bijlage III – De wijze van betaling van pensioenen door de Brusselse gemeenten en OCMW's

III.1 De aangesloten en bij het Gesolidariseerde pensioenfonds, gedekt door zowel een pensioenverzekering als door een bijdrageverzekering

	Gemeenten		OCMW's	
	Pensioenverzekering (niet-gesolidariseerde pensioenen)	Bijdrageverzekering (gesolidariseerde pensioenen)	Pensioenverzekering (niet-gesolidariseerde pensioenen)	Bijdrageverzekering (gesolidariseerde pensioenen)
Anderlecht	JA	JA	JA	JA
Oudergem	JA	JA	JA	JA
Etterbeek	JA	JA		JA
Aangesloten bij het Gesolidariseerde pensioenfonds met bijdrageverzekering bij privépensioeninstellingen				
Evere aangesloten met het OCMW	JA met het OCMW	JA met het OCMW	JA met de gemeente	JA met de gemeente
Vorst	JA met het OCMW	JA met het OCMW	JA met de gemeente	JA met de gemeente
Koekelberg aangesloten met het OCMW	JA met het OCMW	JA met het OCMW	JA met de gemeente	JA met de gemeente
Sint-Joost-ten-Node aangesloten met het OCMW	JA met het OCMW	JA met het OCMW	JA met de gemeente	JA met de gemeente
TOTAAL van de reservefondsen op 31 december 2023 (voor de 4 OCMW's die verzekerd zijn met de gemeente, is het inbegrepen in dat van de gemeenten)	52.480.598,52	98.355.646,81	1.457.503,24	31.848.920,20
Pensioenen in 2023 (voor de 4 OCMW's die verzekerd zijn met de gemeente, is het inbegrepen in dat van de gemeenten)	9.274.712,57	55.243.823,53	598.165,36	12.338.103,86

III.2 Aangesloten en bij het Gesolidariseerde pensioenfonds gedekt door een pensioenverzekering voor hun niet-gesolidariseerde pensioenen

	Communes		CPAS	
	Pensioenverzekering (niet-gesolidariseerde pensioenen)	Gesolidariseerde pensioenen	Pensioenverzekering (niet-gesolidariseerde pensioenen)	Gesolidariseerde pensioenen
Sint-Agatha-Berchem	JA	Draagt rechtstreeks bij aan het GPF		
Brussel			JA	Draagt rechtstreeks bij aan het GPF
Sint-Jans-Molenbeek	JA	Draagt rechtstreeks bij aan het GPF		
Schaarbeek			JA	Draagt rechtstreeks bij aan het GPF
Sint-Lambrechts-Woluwe			JA	Draagt rechtstreeks bij aan het GPF
TOTAAL van de reservefondsen	10.968.528,03		10.210.187,30	
Pensioenen in 2023	725.040,10	11.274.768,51	3.433.946,23	55.969.820,52

III.3 Aangeslotenen bij het Gesolidariseerde pensioenfonds zonder enige verzekering

		Gemeenten		OCMW's	
		Niet-gesolidariseerde pensioenen	Gesolidariseerde pensioenen	Niet-gesolidariseerde pensioenen	Gesolidariseerde pensioenen
Aangeslotenen bij het Gesolidariseerde pensioenfonds zonder enige verzekering	Sint-Agatha-Berchem			Via eigen middelen	Draagt rechtstreeks bij aan het GPF
	Brussel				
	Ganshoren				
	Elsene				
	Jette	Via eigen middelen	Draagt rechtstreeks bij aan het GPF	Via eigen middelen	Draagt rechtstreeks bij aan het GPF
	Ukkel				
	Watermaal-Bosvoorde				
	Sint-Lambrechts-Woluwe				
Pensioenen in 2023		8.602.938,84	110.578.135,56	1.311.721,37	14.977.259,88

III.4 Niet bij het Gesolidariseerde pensioenfonds aangeslotenen met pensioenverzekering

		Gemeenten		OCMW's		
		Pensioenverzekering (niet-gesolidariseerde pensioenen)	Gesolidariseerde pensioenen	Pensioenverzekering (niet-gesolidariseerde pensioenen)	Gesolidariseerde pensioenen	
Niet-aangeslotenen met pensioenverzekering	Sint-Gillis	JA		JA		
	Schaarbeek	JA				
	Sint-Pieters-Woluwe	JA met het OCMW		JA met de gemeente		
	TOTAAL van de reservefondsen op 31 december 2023 (voor het OCMW dat verzekerd is met de gemeente is dat inbegrepen in dat van de gemeente)		52.677.101,28		239.826,62	
	Pensioenen in 2023 (voor het OCMW dat verzekerd is met de gemeente, is dat inbegrepen in dat van de gemeente)		29.644.547,40		2.438.457,68	

Titel van het werk

Focus nr. 13 – De pensioenen van de brusselse plaatselijke besturen

Redactie

Leopoldina Caccia Dominioni
Directie Lokale Financiën
lokalefinancien@gob.brussels

Lay-out

Octopus Creative Communication srl

Cover

Brussel Synergie - Directie Communicatie

Vertaling

Brussel Synergie - Directie Vertaling

Verantwoordelijke uitgever

Rochdi Khabazi, Directeur-generaal van Brussel Plaatselijke Besturen

Contact

Brussel Plaatselijke Besturen
plaatselijke-besturen@gob.brussels
www.plaatselijke-besturen.brussels

Wettelijk depot: 2024/14.404/15

© 2025 GOB – Brussel Plaatselijke Besturen – Alle rechten voorbehouden

#13
02 - 2025

FOCUS

BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN
GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

plaatselijke-besturen@gob.brussels
www.plaatselijke-besturen.brussels

